

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Letnik XLIII, št. 3-4, marec-april 2023 | ISSN 1318-1394

**Končno nov pravilnik o
poklicnih boleznih**

»Svet skozi moja ušesa«

**Nagrada feniks za Podjetniško
šolo za osebe z izgubo sluha**

**Mednarodni športni projekti
ŠZGS v letu 2023**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran: www.zveza-gns.si

Urednica: Vlasta Tifengraber

Uredniški odbor: Aleksandra Rijavec,
Valerija Škof, Sašo Letonja

Jezikovni pregled: Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo.

Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Delavec v »hrupni« proizvodnji brez zaščitnih sredstev za varovanje sluha. Foto: Stroybloks

Obvestilo urednika

V prejšnji številki, št. 1–2, januar–februar 2023, letnik XLIV, se je zgodila neljuba napaka. Na strani 49 smo objavili In memoriam z naslovom Stanku Vahčiču v slovo. Žal je prišlo do neljube in nedopustne zamenjave fotografij. Na fotografiji je Ivan Lipuš, nekdanji član DGN Koroške, ki je preminul lani februarja, besedilo pa se je nanašalo na Stanka Vahčiča, dolgoletnega člana MDGN za Gorenjsko AURIS Kranj, od katerega so se poslovili 10. januarja letos.

Vsem prizadetim, še posebej svojcem, se v imenu uredništva z dolžnim spoštovanjem iskreno opravičujemo. Zato v tej številki glasila Iz sveta tišine ponovno objavljamo In memoriam za Stanka Vahčiča in v spomin Ivanu Lipušu, ki ga je napisal njegov sin Janez Lipuš.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni. Prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si.

Če se vam zdi glasilo zanimivo in ga želite prejemati brezplačno, nam pišite na e-naslov: urednistvo@zveza-gns.si ali svoje ime, priimek in naslov sporočite na: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana. Glasilo Iz sveta tišine je dosegljivo tudi na spletu: www.zveza-gns.si.

Navodilo avtorjem

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304). Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tvrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu .jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Kazalo

4 S sekretarjeve mize

Aktualno

- 8** Končno nov pravilnik o poklicnih boleznih
- 12** Ovire v urbanem okolju za osebe z izgubo sluha
- 14** Pomembni evropski projekti za našo skupnost

Aktivnosti zveze

- 16** Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb
- 18** Razvoj slovenskega znakovnega jezika in usposabljanje, Inštitut za slovenski znakovni jezik
- 21** Založništvo
- 23** Ohranjanje zdravja in rehabilitacija
- 25** Hiša znakovnega jezika
- 28** S programom do boljše dostopnosti informacij
- 31** RehaCenter Sluh

Reportaže in zgodbe

- 34** Nagrada feniks za Podjetniško šolo za osebe z izgubo sluha
- 36** »Svet skozi moja ušesa«

Kultura

Kulturni projekti v letu 2023 **41**

Šport

Mednarodni športni projekti ŠZGS v letu 2023 **43**

Iz naših društev

- Izlet za materinski dan **45**
- Presenečenje – knjiga pesmi **46**
- Predavanje in kviz znanja na valentinovo **47**
- Vesele aktivnosti v podružnici na Ptuju **48**
- S kvačkanjem v Guinnessovo knjigo rekordov **49**
- Predavanje na temo, kako okrepiti imunski sistem **50**
- Srečanje z evropsko poslanko Ireno Jovevo **51**

In memoriam

- V spomin Ivanu Lipušu (1937–2022) **53**
- Stanku Vahčiču v slovo **54**

Matjaž Juhart

S SEKRETARJEVE MIZE

Slišati dobro je dobro

Ministrstvo za delo bo financiralo projekt ZDGNS za področje oseb z izgubo sluha. Začeli so se že prvi koraki oblikovanja skupin za brezplačne delavnice za starejše osebe z izgubo sluha. Delavnice bodo odpirale teme na področju izgube sluha, duševnega zdravja in reševanja vsakodnevni izzivov.

Nagrada feniks 2022 GZS

ZDGNS je z namenom vključevanja naših uporabnikov v podjetništvo uspešno sodelovala s podjetniško šolo za osebe z izgubo sluha, in sicer Inkubatorjem Sežana. Izredno nas veseli, da je Gospodarska zbornica Slovenije med tremi končnimi finalisti izbrala projekt podjetništva Inkubator Sežana za prvo nagrado, feniks 2022. Več o projektu smo objavili na spletnih straneh ZDGNS.

Zagovornik načela enakosti o podnapisih

Zagovornik načela enakosti je obravnaval zahteve ZDGNS in uporabnikov, da operaterji omogočijo čimprejšnje sprotne podnapise za osebe

z izgubo sluha ter se dogovorijo o tehničnih standardih v korist oseb z izgubo sluha. Zagovorniku se zahvaljujemo za skrb na tem področju.

Digitalni svet brez ovir

Državni svet RS, Beletrina in NSIOS so v dvorani Državnega sveta RS organizirali posvet o stanju spletne in digitalne dostopnosti. Čeprav je zakonodaja na temo digitalne enakosti in vključenosti oseb z invalidnostmi aktualna že več kot pet let, zaradi neizpolnjevanja zakonov še ni ustrezne dostopnosti digitalnih kanalov za vse.

Dostopni turizem za osebe z oviranostmi

Geodetski inštitut Slovenije je organiziral dogodek, katerega namen je bil izmenjati izkušnje glede dosedanjega razvoja in priložnosti dostopnega turizma v Sloveniji. Predstavljeni so bili primeri praks v Sloveniji in drugod po Evropi.

Duševno zdravje gluhih žensk

Skupina gluhih žensk se je sestala na Kampu gluhih žensk v Kranjski Gori,

kjer so na različnih delavnicah obravnavali teme, kot so identiteta gluhih, kaj pomeni biti ženska in kaj je duševno zdravje. Navdušenje žensk je lahko razbrati iz prispevkov Spletne TV ZDGNS.

Rehabilitacija različnih podskupin

V počitniški enoti v Kranjski Gori so potekale skupinske rehabilitacije v programu ohranjanja zdravja, posebej za osebe s polževim vsadkom, gluhoslepe, gluhe in naglušne socialno ogrožene.

Gluhota, naglušnost, znakovni jezik na Univerzi na Primorskem

Kot del ozaveščanja in informiranja strokovnih delavcev smo na Univerzi na Primorskem pripravili posebno delavnico na teme gluhotе, naglušnosti in znakovnega jezika.

Gluhota, naglušnost, znakovni jezik na Fakulteti za socialno delo UL

V sklopu ozaveščanja in informiranja strokovnih delavcev smo pripravili posebno delavnico na teme gluhotе, naglušnosti in znakovnega jezika.

Gluhota, naglušnost, znakovni jezik na Srednji šoli Zagorje

V sklopu ozaveščanja in informiranja strokovnih delavcev smo pripravili posebne delavnice za smer gastronomija, trgovstvo in zdravstvena nega na teme gluhotе, naglušnosti in znakovnega jezika.

Obisk šole za gluhe iz Norveške na ZDGNS

Gostili smo učitelje in učence šole za gluhe na Norveškem, ki jo je ustanovila Norveška zveza gluhih.

Vključenost za vsakogar

ZDGNS je dejavno sodelovala pri izdaji priročnika za prijaznejše in bolj vključujoče javno življenje invalidov. Priročnik je podprla družba Mastercard Slovenija.

Spletni seminar Imam polžev vsadek, kaj zdaj?

Strokovnjaki in uporabniki so delili svoje znanje in izkušnje s polževim vsadkom.

Tečaji znakovnega jezika za posebne skupine

ZDGNS je organizirala posebne tečaje za učenje znakovnega jezika za različne skupine, kot so naglušni in osebe s polževim vsadkom.

Urbanistični inštitut RS: Dostopnost objektov v javni rabi za potrebe invalidov

Urbanistični inštitut je v sklopu ciljnora ziskovalnega projekta izdelal končno poročilo o dostopnosti objektov v javni rabi za potrebe invalidov.

Gledališka delavnica gluhih z gostom iz Češke

V počitniškem domu ZDGNS v Kranjski Gori smo gostili gluhe gledališčnike iz vse Slovenije na delavnici, ki jo je vodil znani gluhi gledališki performer iz Češke Ondřej Klofáč.

Fokalna skupina Vlade RS

Četrta seja vladne fokalne skupine v marcu je bila med drugim posvečena temi o izobraževanju otrok s posebnimi potrebami. Predstavniki ZDGNS smo na sestanku aktivno sodelovali in izpostavili izzive izobraževanja otrok z izgubo sluha v integraciji in posebnih šolah.

Dan materinščine SZJ v šolah in vrtcih

Ob dnevu materinščine je ZDGNS izvedla obširno kampanjo v vrtcih in osnovnih šolah, kjer so se otroci učili osnov učenja znakovnega jezika ter sporazumevanja z gluho in naglušno osebo.

Dan polževega vsadka

Ob mednarodnem dnevu polževega vsadka smo na ZDGNS v RehaCentru Sluh izvedli posebno predavanje. Ob tem smo pripravili izjave za javnost in informirali medije o težavah, s katerimi se vsakodnevno spoprijemajo osebe s polževim vsadkom.

Mednarodni dan skrbi za sluh

Ob letošnjem dnevu skrbi za sluh smo na ZDGNS izvedli obširno akcijo ozaveščanja mladih o nevarnostih okvare sluha. Pripravili smo posebne izjave za javnost in sodelovali v številnih oddajah na RTV Slovenija v oddajah Dobro jutro, Koda in drugih informativnih oddajah.

Plakat Ne zamenjaj sluha za kratkotrajni užitek

Z namenom ozaveščanja mladih smo izdelali plakat in poskrbeli za druge podobne objave na družbenih omrežjih, s katerimi smo ozaveščali

mlade, da pazijo na svoj sluh in ne zamenjajo sluha za kratkotrajni užitek.

Stojnica ZDGNS s čepki za zaščito sluha

Ob koncertu v dvorani Kino Šiška smo sodelovali s stojnico, na kateri smo brezplačno ponujali čepke za zaščito sluha in z gradivi ozaveščali mlade o nevarnostih hrupa. Zahvaljujemo se podjetju Audio BM za donacijo čepkov za to prireditev.

Plakat Pazi na svoj sluh na pročelju ZDGNS

S plakatom Pazi na svoj sluh želimo vse mimoidoče ozaveščati o nevarnostih hrupa in izpostavljenosti hrupu v domačem okolju ali drugod. Dolgotrajnejša izpostavljenost hrupu škoduje sluhu in lahko povzroči kratkotrajne ali dolgoročne okvare sluha.

Darja Pajk imenovana v Upravni odbor EFHOH

Iskreno čestitamo Darji Pajk za ponovno izvolitev v Upravni odbor EFHOH. Imenovanje izkazuje njeno predanost področju dela in osebam z izgubo sluha tudi na mednarodnem področju.

Priporočila Zagovornika načela enakosti o zagotavljanju dostopnosti ambulant družinske medicine

Zagovornik se je pri svojem delu seznanil s težavami pacientov zaradi komunikacijske nedostopnosti ambulante družinske medicine. Ob uvajanju novih oblik elektronskega naročanja prek spletnih aplikacij se je ta še povečala.

Webinar CIIC

Ob mednarodnem dnevu polževega vsadka je v organizaciji CIIC, ki se posveča osebam s polževim vsadkom, potekal webinar, na katerem je bila dejavno udeležena tudi Darja Pajk.

Evropski center za vire – dr. Matjaž Debevc

Čestitamo dr. Matjažu Debevcu, ki je bil imenovan za nacionalnega eksperta kot predstavnik za Slovenijo. Naloga nacionalnih ekspertov je med drugim pomagati ministrstvu, agencijam in združenjem pri izpeljavi aktivnosti in zakonodaji. Posebna pozornost je namenjena tudi ozaveščanju, mreženju in izobraževanju.

Projekt ZDGNS Svet skozi moja ušesa

Končal se je projekt, ki je nagovarjal mlade in strokovnjake, ki delajo z mladimi pri opozarjanju na nevarnosti poškodb sluha ali razvoja tinitusa zaradi čezmernega glasnega poslušanja ali izpostavljenosti hrupu. Šole in mlade smo povabili k ustvarjanju videoposnetkov na temo hrupa. Veseli nas, da smo prejeli več zanimivih videoposnetkov, ter izmed vseh izbrali najboljšega. Prvo nagrado so prejeli mladi iz Mladinskega centra Radovljica, ki smo jim podelili tudi simbolične nagrade. Videoposnetek zmagovalca smo objavili na naši spletni strani in na RTV Slovenija.

Pravilnik o poklicnih boleznih

Veseli nas sprejet pravilnik o poklicnih boleznih, ki po novem izpostavlja tudi poklicne bolezni na področju izgube sluha.

Spoti ZDGNS na RTV SLO: Tinitus, hrup in poklicne bolezni

V skladu s strategijo ZDGNS ozaveščamo javnost o različnih področjih našega dela, med katerimi izpostavljamo področja naglušnih, hrupa, tinitusa in poklicnih boleznih. Spoti so objavljeni na spletni strani ZDGNS, RTV Slovenija, POP TV in Kanalu A.

Obiski ZDGNS na ministrstvih

ZDGNS v skladu s strategijo in sistemskimi rešitvami obiskuje različna ministrstva ter druge deležnike, povezane s ključnimi izzivi in projekti ZDGNS na področju sistemskih rešitev. Po končanih pogovorih bomo obiskali poslanske skupine Državnega zbora RS in druge deležnike.

Mednarodni teniški turnir gluhih Murska Sobota

Športna zveza gluhih Slovenije bo v začetku maja 2023 priredila mednarodni odprti teniški turnir gluhih v Murski Soboti. Vabimo vse ljubitelje športa, da podpremo vrhunškega gluhega športnika, teniškega igralca Marina Kegla, ki se bo boril za točke na svetovni teniški lestvici.

Končno nov pravilnik o poklicnih boleznih

Zaposleni morajo v hrupnem delovnem okolju uporabljati zaščitna sredstva. Veliko poklicnih boleznih namreč nastane zaradi malomarnosti in neupoštevanja pravil.

Prvega maja, le nekaj dni po 26. aprilu, mednarodnem dnevu o ozaveščanju o hrupu, pri nas stopa v veljavo nov pravilnik o poklicnih boleznih. Ta na novo določa poklicne bolezni, dela, pri katerih se pojavljajo poklicne bolezni, pogoje, ob katerih se bolezni štejejo za poklicne, in postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih boleznih. Pravilnik med drugim priznava tudi gluho in naglušnost kot poklicno bolezen. O tem smo se pogovarjali s predstojnico Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa, dr. Metodo Dodič Fikfak.

S1. majem začne veljati novi pravilnik o poklicnih boleznih, ki je bil podpisan 24. februarja. Kaj prinaša?

Poklicnih bolezni nismo odkrivali od leta 1990. Imeli smo sicer pravilnik o poklicnih boleznih iz leta 2003, ker je to zahtevala Evropska unija, a je bil napisan tako, da ga ni bilo mogoče implementirati v prakso. Takratni pravilnik je namreč predvideval, da bi delodajalec, ko bi posumil, da je njegov delavec poklicno bolan, delavca poslal na pregled k specialistu medicine dela. To je pa konflikt interesov. Ker če bi delodajalec res povzročil poklicno bolezen, verjetno ne bi prosil, da bi jo nekdo odkril. Tako smo šele z novim pravilnikom dobili način, kako odkrivati poklicne bolezni. Ob novem pravilniku pa je vse odvisno od delavca samega, ali se bo odločil, da gre v verifikacijo svoje bolezni kot poklicne, ali ne. Ob tem lahko delavcu pomaga kateri koli zdravnik: njegov osebni zdravnik ali specialist medicine dela, pri naglušnosti pa lahko tudi avdiolog izrazi sum, da je delavčeva diagnoza povezana s poklicno izpostavljenostjo.

Kakšen bo postopek določanja poklicnih bolezni?

Če je bil delavec dolgotrajno, torej nekaj let ali desetletij, izpostavljen hrupnemu okolju – mejna vrednost 87 decibelov, opozorilne vrednosti 80 in 85 decibelov –, kjer ni bil zaščiten z zaščitnimi sredstvi ali pa so bila ta neučinkovita, in če se je v tem primeru začela razvijati naglušnost, potem lahko posumimo, da gre za poklicno bolezen. Je pa za dokončno diagnozo treba imeti več meritev in točnih podatkov. Cilj našega prizadevanja je, da se zmanjša verjetnost nastanka poklicnih bolezni za vse, ki so še zaposleni. Prav pri naglušnosti lahko vidite, da v nekem podjetju, kjer je hrupno delovno okolje, ni naglušen samo eden, ampak naglušnost navadno prizadene več delavcev. Cilj pravilnika je torej v

Dr. Metoda Dodič Fikfak, predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa

tem, da se spremenijo delovne razmere. To pomeni, da se delovno mesto tako popravi in spremeni, da so delavci zaščiteni, tako da do naglušnosti sploh ne bi prihajalo.

Kaj lahko naredi delavec, če gre za sum na poklicno bolezen naglušnosti?

Če delavec sumi ali če mu je avdiolog povedal, da je njegova naglušnost lahko povezana z izpostavljenostjo na delovnem mestu, izpolni formular, ki je na voljo na spletu, ali pa prosi svojega osebnega zdravnika, da mu ga pomaga izpolniti. Ta pošlje obrazec k nam na inštitut, kjer imamo interdisciplinarno skupino strokovnjakov za verifikacijo poklicnih bolezni. Sestavljena je iz dveh specialistov medicine dela in, če gre za naglušnost, iz specialista avdiologa. Komisija mora najprej pregledati vse dokumente, zbrati vse dokazila o delovnih mestih, na katerih je delavec delal, imeti pa mora tudi meritve izpostavljenosti hrupu in podatke o zaščitnih sredstvih, ki jih je delavec uporabljal ali ne, da lahko nato sklepa, ali je bolezen poklicna ali ne. Pri tem mora komisija pridobiti vso medicinsko dokumentacijo, ne le od osebnega zdravnika, ampak tudi od specialista medicine dela, h kateremu je delavec hodil na obdobje

Delavci v gradbeništvu so zelo izpostavljeni hrupu.

preglede. Če te dokumentacije ni dovolj, ima komisija možnost, da gre tudi sama preverit delovno mesto. Na delovnem mestu lahko prosi za meritve, in ko ima vse te dokaze zbrane, sklepa, ali je bolezen poklicna ali ne. Seveda se vedno upošteva tudi starostna korekcija.

Kaj morajo delodajalci na hrupnem delovnem mestu narediti za zaščito delavcev?

Prvo pravilo je, da poskuša delodajalec nabaviti stroje, ki niso hrupni, oziroma da poleg hrupnega stroja nabavi še zaščito za stroje. Drugo pravilo je, da se hrupni stroji izolirajo.

Velikokrat smo namreč imeli primere, ko vsak stroj posebej ni bil tako hrupen, vendar so bili odboji taki, da so se proizvajali hrupni otoki. In to je nedopustno. Zdaj imamo dovolj načinov zmanjševanja hrupa. Ko se človek nauči uporabljati zaščitna sredstva v svojem delovnem okolju, se bo definitivno zaščitil tudi, ko bo delal doma in pri prostočasnih dejavnostih. Če bi bil recimo delavec zaščiten na delovnem mestu, doma pa bi poslušal zelo glasno glasbo, potem delovno mesto ne more biti razlog njegovih težav.

Ali bi lahko pri ugotavljanju in potrjevanju naglušnosti kot poklicne bolezni prihajalo do zapletov?

Nekaj zapletov je zagotovo pričakovati, kot na primer to, da delodajalci ne bodo imeli meritev ali nobenega podatka o uporabi zaščitnih sredstev proti hrupu.

Vendar menim, da pri naglušnosti ne bo prav velikih težav. Če bomo imeli nedvoumno postavljeno klinično diagnozo, dobili podatke o intenziteti hrupa, ki jo ustvarja določena proizvodnja in poznali čas izpostavljenosti delavca, potem je glavnina dela že narejena.

Seveda lahko razpravljamo o tem, če kdo doma posluša preglasno glasbo, kolikšen del naglušnosti je nastal na delovnem mestu in koliko zunaj delovnega okolja. Po naši zakonodaji je namreč delodajalec odgovoren, da delavci nosijo zaščitna sredstva; njegova odgovornost je, da delavce tega nauči in jih nadzira, da se dosledno zaščitijo.

Delodajalci pravilniku očitajo, da so bili izvzeti iz odločanja. Kako vi vidite njihov pomislek?

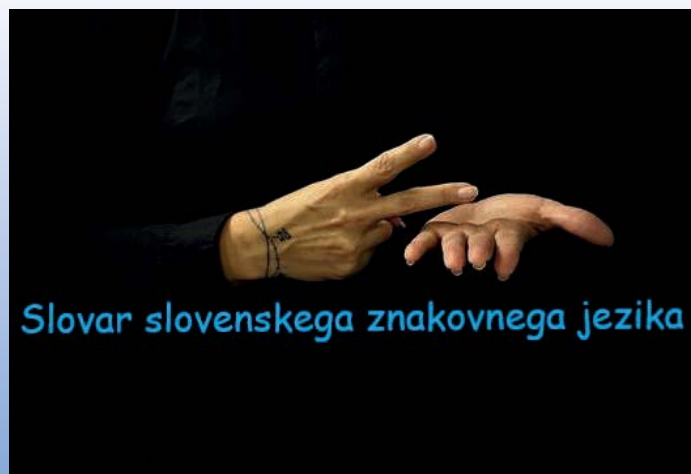
Očitek, da delodajalci niso bili vključeni v proces odkrivanja poklicnih bolezni, je nesmiseln.

Verjamem, da noben delodajalec ne želi ustvarjati delovnih razmer, ki bi drugemu škodovali. Je pa pri nas ogromno pomanjkanja znanja, zato trdim, da je ta pravilnik v veliko pomoč delodajalcem, v smislu, da jih opozorimo, da pri njih nastaja poklicna bolezen, in jih usmerimo, kaj narediti, da bodo ohranili zdravo delovno silo. Verjamem in mislim, da si noben delodajalec ne želi bolnega delavca, saj bo tak delavec bistveno več odsoten. Eden od očitkov je letel tudi na to, da delodajalci niso bili vključeni v proces odkrivanja poklicnih bolezni. Odkrivanje oziroma verifikacija poklicne bolezni je strokovni postopek, v katerem delodajalec sodeluje tako, da ponudi na razpolago podatke z delovnega mesta.

Ali pravilnik prinaša tudi možnost pridobitve odškodnine za poklicno bolezen?

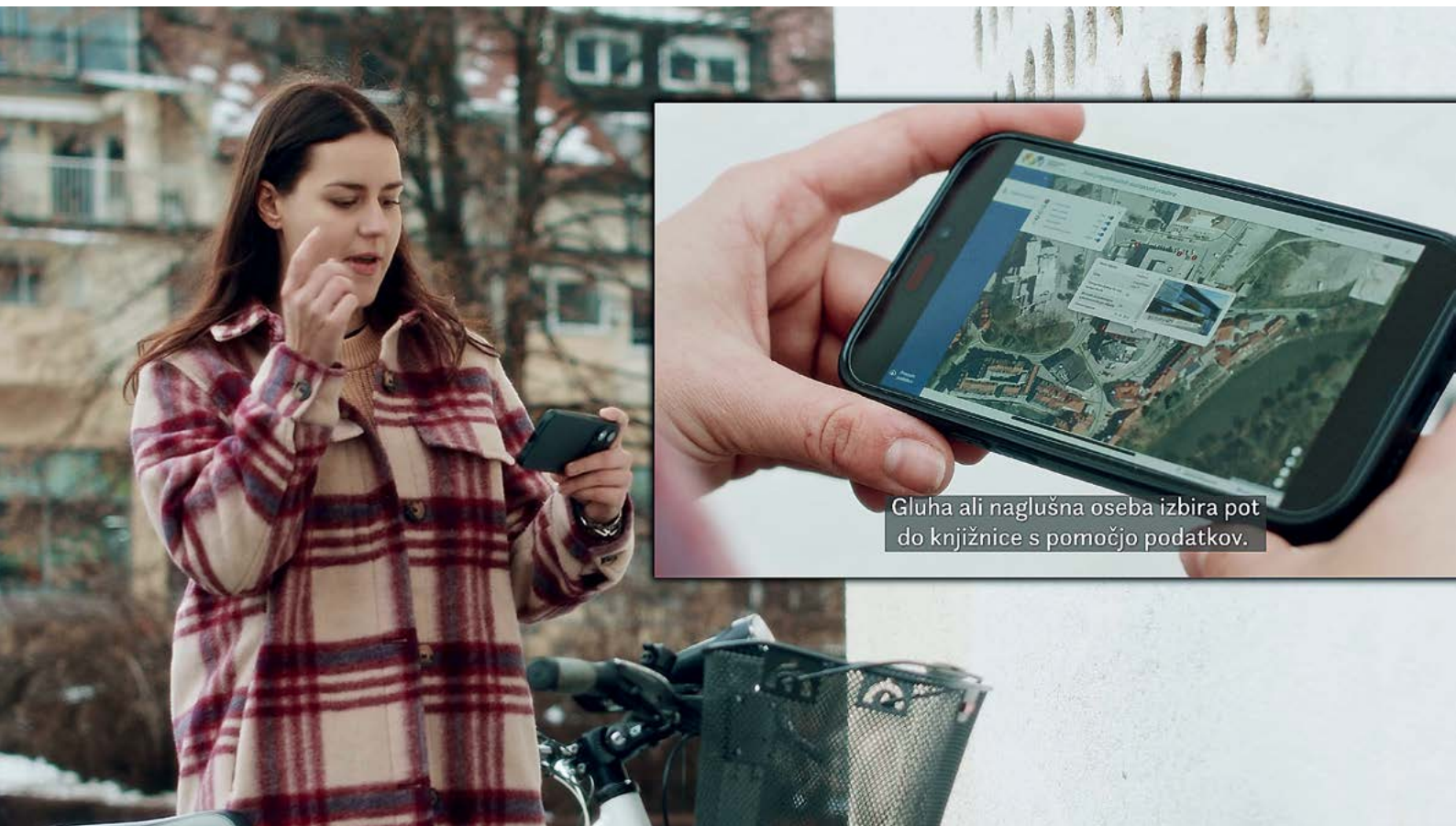
Ta pravilnik ni bil napisan zato, da bi dobili ljudje odškodnino, temveč zato, da se ugotovi poklicna bolezen. Po tem pravilniku ima interdisciplinarna skupina dolžnost opozoriti delavca, njegovega zdravnika, inšpektorja za delo in tudi delodajalca, da je nekdo od de-

lavcev dobil poklicno bolezen oziroma kaj jo je povzročilo. To je bistveno sporočilo pravilnika, da damo delodajalcu signal, da na delovnem mestu izvede določene ukrepe, da se poklicna bolezen ne pojavi več. Cilj je namreč, da ljudi zaščitimo in da v prihodnje delovno mesto ne bi več povzročalo bolezni. Je pa vse odvisno od delavca, ali se bo po verifikaciji poklicne bolezni odločil, da gre na invalidsko komisijo. Invalidska komisija pri ZPIZ-u pa se je zavezala, da bo ta izvid priznala. To pomeni, da invalidska komisija ne bo ponovno sklepala, ali poklicna bolezen je ali ni, ampak jo bo priznala kot poklicno bolezen. Odločila bo tudi, ali delavcu ta poklicna bolezen prinaša invalidnost ali ne. To ostaja enako kot doslej. Od tu naprej – ali bo delavec zahteval odškodnino od delodajalca, ali se bo šel pogajati za odškodnino, ali šel v tožbo – je spet odločitev delavca. Cilj pravilnika je tudi to, da začnemo razumeti, da poklic, ki ga imamo, ne nosi nujno s seboj večjega tveganja za določeno bolezen. Da mora biti delovno okolje tako zaščiteno, da ne poškoduje in ne zaznamuje kakovosti delavčevega življenja.

Slovar SZJ na družbenem omrežju

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Ovire v urbanem okolju za osebe z izgubo sluha

V aprilu smo skupaj z Geodetskim inštitutom, natančneje z raziskovalcem Janijem Demšarjem in podpredsednico ZDGNS Jasno Urban, raziskovali, kje in kaj vse povzroča težave osebam z izgubo sluha v urbanem okolju. Vse informacije, ki smo jih pridobili, bodo uporabili v projektu Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi.

Projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi je eden izmed ključnih državnih projektov v podporo mobilnosti oziroma dostopnosti invalidom in

tudi drugim ranljivim skupinam. Projekt poteka sedem let, izvajajo pa ga trije partnerji: Geodetski inštitut, Ministrstvo RS za infrastrukturo in Beletrina.

Pri projektu se trudijo, da v vsako raven vključujejo tudi uporabnike in njihove izkušnje. Zato smo se skupaj sprehodili po ljubljanskih ulicah in iskali pomanjkljivosti okolja za osebe z izgubo sluha. Našli smo kar nekaj ovir, ki jih bodo pri projektu poskušali odpraviti z uporabo QR-kod. Ugotovili smo, da bi bilo pomembno podati informacije o tem, kako priti do neke točke (stavbe, prostora, dvorane ...). Slišišči ljudje namreč lahko vprašajo za natančno navodilo, kako priti do neke točke, osebe z izgubo sluha pa to storijo mnogo težje. Takrat bi bila QR-koda z natančnimi navo-

dili nadvse uporabna. Uporabniki bodo tako lahko v prihodnje prek omenjenega orodja dostopali do informacij v posnetku, ki bo tolmačen v slovenski znakovni jezik in opremljen s podnapisi.

Na ZDGNS smo veseli, da se tudi izguba sluha prepoznava kot pomembna ovira na področju mobilnosti. Mnogokrat smo namreč že doživeli, da je bila izguba sluha prezrta kot ovira, zato se veselimo rezultatov, ki jih bomo z veseljem, ko bodo na voljo, predstavili tudi v naši reviji Iz sveta tišine.

Tudi podpredsednica ZDGNS Jasna Urban in strokovna delavka Teja Pahor Moder sta raziskovali, katere ovire so v urbanem okolju postavljene pred osebe z izgubo sluha.

Pomembni evropski projekti za našo skupnost

V prostorih Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor je dolgoletni član društva, izr. prof. dr. Matjaž Debevc, konec februarja predstavil nove evropske projekte v slovenskem okolju.

Na začetku svoje predstavitve je sporočil, da je v začetku leta 2023 postal nacionalni ekspert za področje dostopnosti za invalide, in sicer v okviru novega evropskega centra za vire o dostopnosti – AccessibleEU. Namen centra je sodelovanje z državnimi organi na področju zakonodaje in izvajanje določil Evropske komisije na področju dostopnosti. Zaradi aktivnosti centra lahko gluhi in naglušni upajo na hitrejši in širši razvoj dostop-

nihih proizvodov in storitev za invalide tako v Evropi kot v Sloveniji. Dr. Debevc bo tako zbiral informacije, zahteve in potrebe invalidov v Sloveniji ter preverjal izvajanje zakonodaje v Sloveniji glede na zahteve Evropske komisije. Skupaj s sodelavci na Univerzi v Mariboru bo izvedel tudi tri različne dogodke, ki bodo namenjeni ozaveščanju, omreževanju in izobraževanju. Eden od njih bo mednarodna konferenca z naslovom Digitalna vključe-

nost v informacijski družbi – DIGIN 2023, ki jo bodo na Institutu Jožef Stefan pripravili v sodelovanju z multikonferenco Informacijska družba.

Nato je dr. Debevc predstavil evropski projekt Govoreče roke, ki ga vodi italijansko podjetje, iz Slovenije pa sodeluje URI Soča. Dr. Debevc, ki sodeluje v tem projektu kot svetovalec, pričakuje, da bodo lahko tudi gluhi člani iz Slovenije aktivno sodelovali pri nastajanju učnega okolja. Glavni namen je ustvariti in zagotoviti nove priložnosti za učenje nacionalnega znakovnega jezika z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije. Partnerji projekta bodo aktivno sodelovali pri ustvarjanju in snemanju lekcij znakovnega jezika, ki bodo naloženi na brezplačno in gluhim dostopno spletno okolje.

Kot tretji projekt je navedel večini gluhim članom že znan projekt Evropske kartice ugodnosti za invalide. Poudaril je, da je v Sloveniji še vedno odločno premalo invalidov lastnikov te kartice ugodnosti. Navedel je, da želi Evropska komisija to kartico razširiti na vso Evropo, kar pomeni, da bi bili lahko invalidi iz Slovenije deležni različnih popustov po celotni Evropi. Enako bi lahko bili tudi invalidi iz drugih evropskih držav deležni popustov v Sloveniji.

Med razpravo se je izkazalo, da je še veliko težav pri uporabi ugodnosti za invalide, zato je bil podan predlog, da se morebitne in domnevne kršitve zapišejo, zahtevajo naj se potrdila o zavrnitvi ugodnosti in se po potrebi, če je mogoče, posnamejo tudi fotografije stanja in dokumentov. Vse te informacije je nato treba čim prej dostaviti na sedeže društev.

Dr. Matjaž Debevc pri predstavitvi projektov EU ob pomoči tolmačke Anje Kotnik.

Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb

Aktivnosti zveze

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom ovirata v številnih življenjskih položajih, še zlasti v dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarje, konference, delavnice in okrogle mize izvajamo za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom v prilagojenih tehnikah, posredujemo jim ključne informacije in usmeritve ter spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje in vključevanje v družbeno okolje. V sodelovanju z našimi uporabniki

usposabljam tudi strokovno osebje, ki dela z njimi.

V okviru programa je organiziran tudi Svetovalni center za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom, njihove starše in svojce. Delo poteka individualno, s pogovori osebno, po telefonu, SMS-sporočanju, video-telefoniji, e-pošti. Vključuje svetovanje, informiranje, diagnosticiranje, korekcijo, učenje, povezovanje s sliščim okoljem, družinsko

Aktivnosti zveze

mediacijo in usmerjanje ter izdajanje potrdil o usposobljenosti za uporabo tehničnih pripomočkov. Sodelujemo tudi z javnimi službami. Vsi izvajalci uporabljajo slovenski znakovni

jezik, tako da pri delu ni potrebna tretja oseba (tolmač). Delo poteka tako, da so želje, interesi in pravice oseb z okvaro sluha zares upoštevani.

Izvedeni program je obsegal:

- seminar za usposabljanje in izobraževanje z naslovom Osebe z izgubo sluha in njihove potrebe,
- posvet v državnem zboru – implementacija ustavnega zakona o razvoju SZJ,
- posvet o zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah,
- udeležbo na konferenci Deaf history – gluhi ljudje v senci prelomov in prelomov 20. stoletja,
- organizacijo konference o dostopnosti,
- aktivno udeležbo na 3FŽO,
- posvet v državnem zboru – 20 let zakona o uporabi SZJ,
- tiskovne konference,
- okroglo mizo – zagovornik enakih možnosti,
- kongres logopedov,
- jabolko navdiha,
- aktivno udeležbo na kongresu socialnega dela – Vpliv preventivnih ukrepov na osebe z izgubo sluha,
- udeležbo na mednarodnem kongresu Svet brez ovir v Budimpešti,
- skupino za samopomoč za osebe s tinitusom,
- pogovorno skupino za polžev vsadek,
- spletne seminarje (Ko slušni aparat ni več dovolj, Kaj prinaša nova lista TP, Ne slišim, povejte še enkrat),
- brezplačna izobraževanja za starše in strokovne delavce v šolah: Polžek med nami,
- tridnevno brezplačno podjetniško šolo za osebe z okvaro sluha,
- NPK: akustik za slušne aparate,
- supervizijska srečanja,
- aktivnosti v času mednarodnega tedna gluhih.

V okviru programa Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb je bilo lani veliko aktivnosti, med drugim tudi različni posveti v državnem svetu.

Razvoj slovenskega znakovnega jezika in usposabljanje, Inštitut za slovenski znakovni jezik

Zveza društev gluhih in naglušnih od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavitve slovenskega znakovnega jezika. Rezultat tega so izdani priročniki, učbeniki, slovarji in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne zagotavlja systemskega vira za razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zveza ta program izvaja od samega začetka, saj je to bistvo kulture in identitete gluhih oseb.

Slovenski znakovni jezik je treba načrtno raziskovati in standardizirati, ker je to temeljno pri prenosu znanja v znakovnem jeziku. Jezik, kakršen je, zadošča predvsem za socialne potrebe, saj je njegova informacijska vrednost nizka. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija OZN o pra-

vicah invalidov izrecno govorita o priznanju, razvoju in standardizaciji znakovnega jezika, vendar ga država, ki je sprejela slovenski znakovni jezik kot jezik v Sloveniji, finančno ne omogoča. Redno mesečno se sestaja skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika in standardizira kretnje za po-

samezno besedo. Razvijajo se nova področja besed kretenj, ki do zdaj niso bila raziskana. S tem razširjamo besedni zaklad gluhih ter krepimo kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je treba raziskovati tudi sam jezik z vidika različnih jezikoslovnih prvin. V sodelovanju s primernimi strokovnjaki jezikoslovci, pisci slovarjev in sodelavci pri razvoju besedišča za posamezna področja ter s strokovnim kadrom za razvoj programske opreme omogočamo delo za jezik, ki je prvi pogoj za sporazumevanje

gluhih in ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti v družbi.

Skupina za razvoj SZJ

Uporabniki programa so gluhe in gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom, uporabniki slovenskega znakovnega jezika, tolmači, učitelji in drugi strokovni delavci, ki pri svojem delu uporabljajo znakovni jezik, poleg omenjenih pa tudi strokovne izobraževalne institucije gluhih in naglušnih ter združenje tolmačev. Delo poteka v okviru

Izvedbe v okviru programa:

- redno sestajanje skupine gluhih za razvoj SZJ in standardizacija kretnje za posamezno besedo,
- snemanje, moderiranje, montaža kretenj in učnih primerov ter priprava za slovar SZJ,
- dopolnjevanje slovarja SZJ z razlago pomena besede, uporabo kretnje, uporabo besede v stavku in v povezavi z mednarodno krettnjo, ter oblikovanje učnih primerov,
- dopolnitev in nadgradnja aplikacije Slovarja SZJ,
- subvencionirani tečaji SZJ z verificiranimi izvajalci,
- brezplačni tečaji SZJ za učence, dijake in študente in osebe z okvaro sluha (naglušni, PV),
- preverjanje znanja po opravljenem tečaju SZJ,
- delavnice slovenskega znakovnega jezika v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah,
- razvijanje novih besed kretenj, ki do zdaj niso bile raziskane, z namenom razširitve besednega zaklada gluhih, ter krepitev kulturnega in zgodovinskega zavedanja jezika,
- razvoj in priprava testne oblike preverjanja znanja slovenskega SZJ po sistemu SEJO,
- zbiranje, razvoj in distribucija jezikovnih virov in tehnologije ter aktualna raba SZJ,
- izvedba tečajev SZJ po Sloveniji v programih ljudskih univerz in različnih drugih organizacij, ki izobražujejo odrasle osebe,
- s sofinanciranjem Ministrstva za kulturo je bila izdana (devetnajsta) knjiga v slovenskem znakovnem jeziku Neslišni zvoki dleta, Ivan Štrekelj, gluhi kipar,
- s sofinanciranjem Ministrstva za kulturo in FIHA smo s slovenskim znakovnim jezikom in QR-kodami videozapisa SZJ opremili knjigo Vse je naših rokah, v sodelovanju z založbo Miš pa knjigo francoskega pisatelja Philippe Nessmann: Z vsemi čutil!
- v sodelovanju z Zavodom Risa, Centrom za splošno, funkcionalno in kulturo opisovanje smo z videozapisom SZJ v obliki QR-kod opremili Zbirko slovenskih ljudskih pravljic: Zlata ptica, Deklica Veka, Pastirček, O povodnem možu, Bela kača s kronico, Zdravilno jabolko, O teh grahih.

skupine za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja sedem članov, od tega pet gluhih oseb in dve slišči (certificirani tolmački slovenskega znakovnega jezika in strokovnjakinji s področja SZJ). Na podlagi izbranega besedišča v skupini opravijo analizo po regijah, določijo najpogosteje uporabljeno krettnjo in jo standardizirajo. Poleg tega zapisujejo tudi zgodovino kretenj in njihov izvor. Končni rezultat je produkcija kretenj na različnih medijih in izdaja priročnikov. Delo pri razvoju slovenskega znakovnega jezika se opravlja v lastnem studiu in z lastno tehnološko opremo, tako da se sproti snema in pregleduje. Dela se skupinsko in individualno.

Lani raziskanih 1730 besed

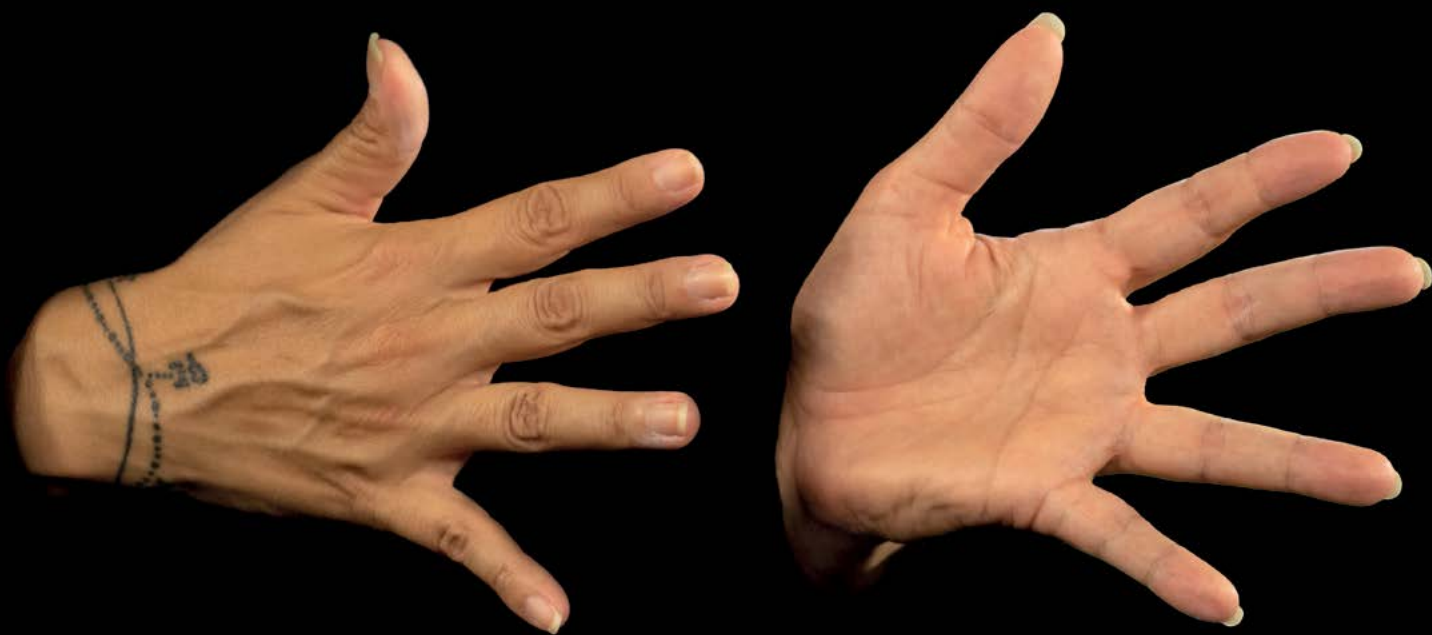
Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije še naprej dopolnjuje Slovar slovenskega znakovnega jezika. Ta trenutno vsebuje

25.017 besed in stavkov. V letu 2022 je bilo raziskanih 1730 novih besed. Pri večini gesel je pri standardni kretnji prikazanih tudi več kretenj, ki se prav tako uporabljajo za to geslo. Osnovno različico spletnega slovarja slovenskega znakovnega jezika, ki je bila razvita leta 2013, smo z leti nadgradili, in sicer s programom za utrjevanje znanja, mobilno aplikacijo, QR-kodami za hitrejši dostop do želenega videoposnetka in s sintezo govora, ki omogoča razpoznavanje pisne besede, iz katere se potem programsko modulira govor, ter prepoznavanje govora, ki omogoča razpoznavanje pogovorne besede. Spletni slovar SZJ je na voljo tudi kot aplikacija Slovar SZJ za uporabo na mobilnih telefonih, ki je nadgrajen z rehabilitacijo, učnimi vajami in igro Spomin ter branjem knjig v slovenskem znakovnem jeziku. V letu 2022 je bil spletni slovar SZJ moderniziran in prilagojen potrebam uporabnikov.

ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki jo lahko s QR-kodo naložite na telefon.

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, lahko aplikacijo na operacijski sistem Android naložite tako, da v trgovini Google Play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logotip in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletna TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic na portalu www.spletnatv.si.

Založništvo

S programom dejavno delujemo na področju založništva in izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se dotikajo življenja in dela gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Ker so javni mediji gluhim, naglušnim, gluhoslepim in osebam s polževim vsadkom nedostopni, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanje, zaposlovanje, zakonodaja, vsebinska področja) pomembne pri ozaveščanju in krepitvi identitete.

S tem programom ohranjamo identiteto in kulturo gluhe skupnosti in nadomeščamo podobne javne programe. Informiranje z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhot (gluhi, naglušni,

gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), z dejavnostmi, povezanimi z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, gluhoslepota, tehnični pripomočki, tehnologija), in s spremembami v zakono-

Aktivnosti zveze

daji je življenjskega pomena za naše uporabnike.

Upravičenci tega programa so osebe z okvaro sluha: gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na celotnem

ozemlju Republike Slovenije. Ne glede na včlanjenost v društva prejemniki publikacije prejmejo to gradivo v društvih ali na Zvezi, pošljemo pa ga tudi vsem javnim in strokovnim institucijam, ki delujejo na področju gluhotе.

V letu 2022 smo izdali:

- ponatis slikovnega slovarja SZJ 1,
- ponatis t. i. bookmarkov z ilustracijami kretenj in enoročne abecede,
- zbornik posveta Implementacija ustavnega zakon o razvoju SZJ,
- zbornik posveta 20 let Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika,
- ponatis Zakona o uporabi SZJ,
- predstavitvene plakate razstave Vse je v naših rokah,
- zloženko Menta (Pomembna je telesna, duševna in mentalna kondicija!),
- zloženko Sporazumevanje z ljudmi z izgubo sluha,
- zloženko Vključevanje oseb z izgubo sluha v dejavnosti,
- ponatis zloženske RehaCentra Sluh,
- učne liste slovenskega znakovnega jezika,
- gradivo za Jakopičevo sprehajališče,
- letak: Pogovorna skupina polžev vsadek.

Lani so si lahko sprehajalci na Jakopičevem sprehajališču v Ljubljani ogledali tudi razstavo o zgodovini in življenju gluhih in naglušnih oseb, med njimi tudi Urška Klakočar Zupančič, predsednica državnega zbora.

Ohranjevanje zdravja in rehabilitacija

Počitniški dom
Kranjska Gora

Velika večina naših uporabnikov živi v slabih socialnih razmerah, zato zanje izvajamo dva programa: program za ohranjevanje zdravja naših članov oziroma uporabnikov ter program za ohranjevanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb in njihovih družin.

Program za ohranjevanje zdravja naših članov oziroma uporabnikov se izvaja že vrsto let, in sicer v lastnih, primerno opremljenih večnamenskih objektih – domovih: Kranjski Gori, Piranu, Fiesi in Moravskih Toplicah. Program omogoča medsebojno druženje s

sebi enakimi, kar je še posebej pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V domovih se v smislu kompenzacije posledic invalidnosti izvajajo tudi različne druge dejavnosti: posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije in priprave gluhih špor-

Apartmaji v Moravskih Toplicah

tnikov pred odhodi na različna tekmovanja. Zveza razpolaga s svojimi objekti v naslednjih krajih: Kranjska Gora – apartmaji (skupaj 26 ležišč), Piran – apartmaji (16 ležišč), delež v Fiesi (6 ležišč in 3 pomožna ležišča, v so-lastništvu z dvema drugima invalidskima organizacijama), dve prikolici v Fiesi (8 ležišč) ter Moravske Toplice – štirje apartmaji (16 ležišč). Skupno je na voljo 74 ležišč. V letu 2022 smo v programu Ohranjanje zdravja in rehabilitacija zaznali povečano število uporabnikov v primerjavi z letom 2021, in sicer kar za 25 %.

Program za ohranjevanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb ter njihovih

vih družin smo izvedli v petih terminih in vključili 78 uporabnikov. Program omogoča druženje s sebi enakimi, kar je pomembno zaradi komunikacijske oviranosti, in pomeni edino možnost za bivanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom ter njihovih družin. Letovanje je bilo v preteklosti organizirano v petih petdnevni terminih (maja).

Vsako leto v našem glasilu in na spletnih straneh Zveze objavimo javni razpis ter ga posredujemo tudi vsem našim društvom gluhih in naglušnih. Na podlagi razpisa in ob upoštevanju meril novega Pravilnika o ohranjanju zdravja, rehabilitaciji in nastanitveni dejavnosti je bil izdelan prednostni seznam vključenosti uporabnikov v program.

Merila za koriščenje so odvisni od namena. Za izvajanje različnih programov jih določa že sam program, npr. šport – pred odhodi na različna tekmovanja v naših objektih potekajo priprave športnikov –, filmska delavnica, gledališka delavnica, likovna delavnica. Za počitniške kapacitete so skrbeli štirje oskrbniki, ki so delo izvajali na podlagi pogodbe o sodelovanju.

V počitniških objektih ZDGNS so organizirali tudi likovne, gledališke in filmske delavnice.

Hiša znakovnega jezika

Z vpisom SZJ in jezika gluhoslepih v Ustavo RS je bil dan temelj za urejanje boljšega življenja in dela oseb z izgubo sluha. Hiša znakovnega jezika z različnimi dogodki in dejavnostmi bistveno pripomore k razvijanju in ohranjanju kulture gluhih ter njeni promociji in popularizaciji v širši javnosti.

Hkrati Hiša znakovnega jezika spodbuja medkulturno komunikacijo, razumevanje medkulturnih razlik in strpnost do drugačnosti ter se zavzema za odpravo predsodkov in različnih vrst diskriminacije, ki ovirajo enakopravno vključevanje gluhih v družbo. Z njo spodbujamo večjo ozaveščenost javnosti o jeziku in kulturi gluhih ter tako zmanjšamo razkorak med svetom gluhih in svetom slišočih.

Program obsega naslednje aktivnosti:

- izvedbo kulturnih in drugih dejavnosti, prireditev in dogodkov (razstava umetniških del, predstavitev knjige ...),
- vodene ogledne po muzeju, s tolmačem in aplikacijo, ki zagotavlja interaktivnost, kviz, učenje kretenj – za različne skupine (šolarje, dijake, študente, zainteresirano javnost), z namenom spoznavanja boga-

Program obsega tudi zgodovino SZJ, zgodovino kulture in organiziranega delovanja gluhih in oseb z izgubo sluha.

te kulturne dediščine gluhih in njenega razvoja,

- zgodovino SZJ, zgodovino kulture in organiziranega delovanja gluhih in oseb z izgubo sluha,
- vključenost oseb z izgubo sluha v kulturno produkcijo na področju SZJ,
- promocijo SZJ,
- opolnomočenje in razvoj specifičnih spretnosti in znanja na področju jezika in zgodovine,

- predstave in ustvarjalne delavnice za gluhe, naglušne in slišče otroke, pravljične urice v SZJ, s simultanim prevodom v govorni jezik ali nasprotno, pripravo različnih gradiv za otroke in mladostnike (delovnih listov, kvizov, izročkov ...), povezanih z različno tematiko (drugačnost, predsodki in stereotipi, diskriminacija ...),
- promocijo načinov sporazumevanja in jezik gluhe skupnosti.

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je na voljo tudi kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah.

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora.

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljicah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih.

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika.

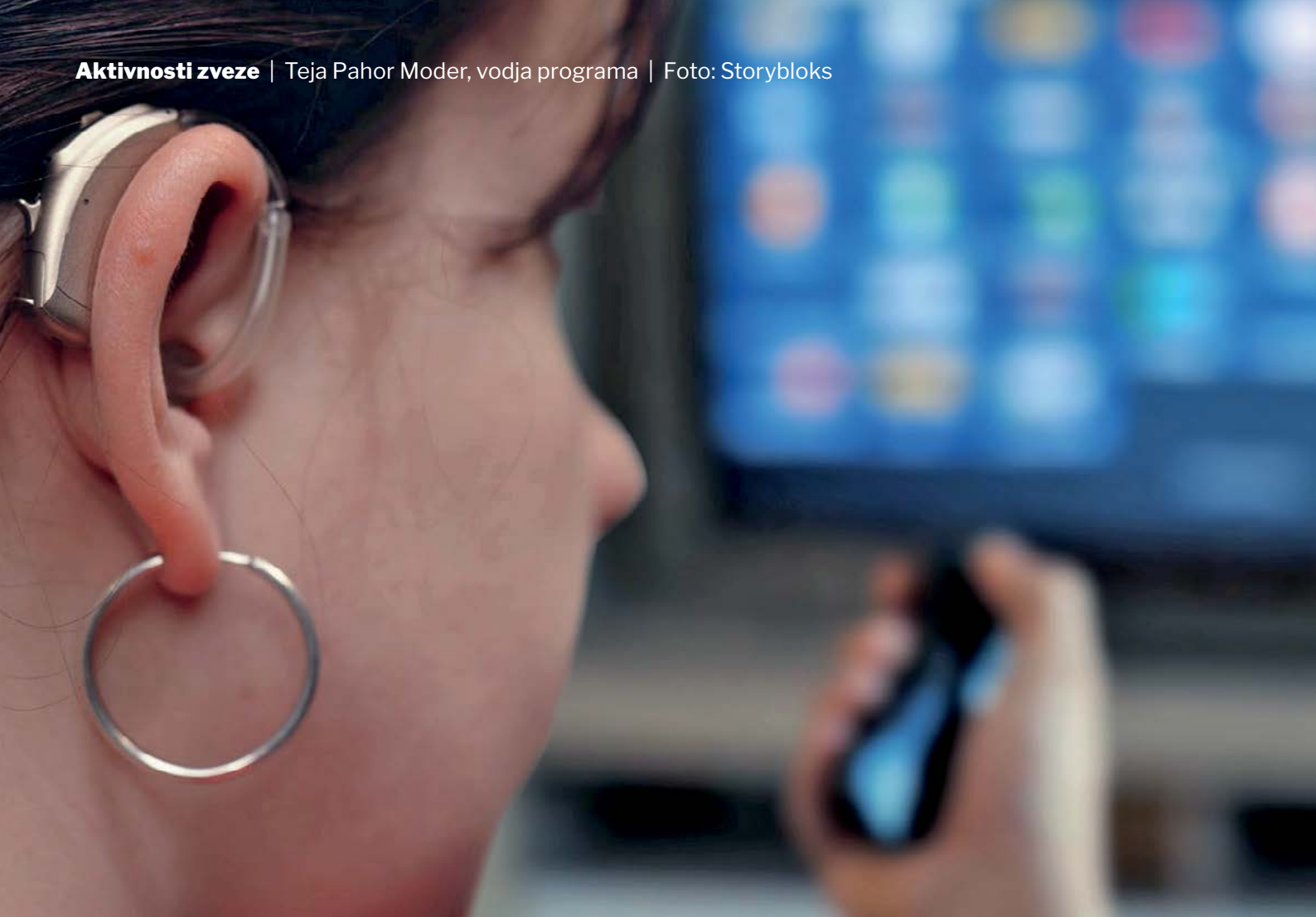
✓ QR

Čitalec QR-kod za ogled videoposnetkov SZJ.

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe.

S programom do boljše dostopnosti informacij

Namen programa Dostopnost je omogočiti oziroma izboljšati dostopnost informacij naglušnim osebam, torej ljudem, ki pri sporazumevanju z okolico uporabljajo slušni pripomoček, in tistim, ki ga ne.

Naš cilj je tem skupinam omogočiti posebne prilagoditve, ki jih potrebujejo, saj naglušni ljudje težko sledijo pogovoru, informacijam (v zdravstvenih ustanovah, na pošti, banki in drugje), televiziji, izobraževalnim vsebinam ... S slušnim sistemom in/ali podnaslavljanjem

govora v tekst smo opremili zgradbe, enote oziroma prostore, ki so omogočale osebam z izgubo sluha dostopno in prijazno uporabo. Zaradi našega ozaveščanja so začele različne organizacije omogočati sprotno podnaslavljanje. Učinek se je še posebno pokazal

med političnimi kampanjami, saj smo se potrudili, da bi bile informacije različnih kandidatov (tako strank kot njihovih predsednikov) dostopne tudi osebam z izgubo sluha.

Pomembno je tudi usposabljanje

Cilj našega programa je bil med drugim usposobiti uporabnike in zaposlene za uporabo tehničnih pripomočkov in programov podnaslavljanja, ter opremiti različne organizacije s slušnim sistemom, ki uporabnikom slušnih pripomočkov omogočajo boljše razumljivost zvokov, in sodobnimi načini sprotnega podnaslavljanja. Glavni cilj pa je bil zmanjšati stisko naših uporabnikov ob občutku, da so preslišali pomembne informacije, ter izboljšati njihovo vključenost in usposobljenost. To se bomo trudili še naprej.

Naglušnih oseb s slušnim aparatom je v Sloveniji 80.000, več kot dvakrat toliko pa je naglušnih oseb, ki slušnega aparata (še) ne uporabljajo. Po ocenah v Sloveniji živi 10 % ljudi z izgubo sluha. To je velik odstotek ljudi, ki imajo vsakodnevne težave in doživljajo stiske ob opraviilih, samoumevnih za slišče ljudi. Vsaka oseba z izgubo sluha ima enako željo po komunikaciji kot slišče osebe. Tudi osebe z izgubo sluha si želijo biti slišane, razumljene in sprejete v družbo. Zato je program nujno potreben. Organizacija dela poteka v prostorih ZDGNS, usposabljanje, postavljanje slušnih zank in opremljanje prostorov s programi sprotnega podnaslavljanja pa smo izvajali po vsej Sloveniji, v različnih javnih in zasebnih ustanovah in enotah, organizacijah ter zavodih.

Za ustrezno uporabo tehničnih pripomočkov smo izvajali usposabljanja uporabnikov in zaposlenih, ki z njimi sodelujejo, in opremljali različne organizacije s slušno zanko ter usposabljali za delo s sodobnimi načini spro-

tnega podnaslavljanja. V tem sklopu smo ozaveščali in spodbujali opremljanje prostorov v smeri dostopnosti za osebe z izgubo sluha – to je omogočanje slušnih sistemov in/ali programov sprotnega podnaslavljanja, odvisno od potreb in zmožnosti posameznih organizacij.

Dostopnost videovsebin

Omogočili smo dostopnost videovsebin na spletu in jih opremlili s podnapisi. V okviru izobraževanj in organizacije drugih dogodkov smo za spletne dogodke zagotovili sprotno podnaslavljanje, za dogodke v živo pa smo poleg sprotnega podnaslavljanja oz. sprotne pretvorbe govora v tekst uporabljali tudi slušno zanko. Povezali smo se z različnimi organizacijami, zavodi, društvi, inštituti in njihove informacije in poučne vsebine približevali osebam z izgubo sluha. Videovsebine smo podnaslovili (in tolmačili). Prodajalce slušnih aparatov smo opozarjali na ustrezno programiranje slušnih aparatov ob nakupu na nastavitev na poslušanje prek slušne zanke, saj veliko ljudi ne ve za to funkcijo. Uporabnikom smo omogočili čim več aktivnosti, podprtih z neposredno pretvorbo govora v besedilo ali s sprotnim podnaslavljanjem, in jih tako približali vsem osebam z izgubo sluha.

Javnost smo opozarjali tudi na problem dostopnosti pri dogodkih na državni in lokalnih ravneh ter spodbujali tehnične prilagoditve. Pripravljali smo članke, objave in drugo informativno gradivo, ki je ozaveščalo o dostopnosti in boljši kakovosti življenja oseb z izgubo sluha.

Na tem področju smo organizirali tudi okroglo mizo Dostopnost AVMS (avdiovizualnih medijskih storitev), ki je pripomogla k učinkovitejšemu pisanju načrtov za povečanje dostopnosti AVMS. Na dogodku so kot razpravljavci sodelovali: generalni di-

Aktivnosti zveze

rektor in vodja oddelka za dostopnost RTV, vodja razvoja vsebin pri Pro Plusu, predstavnik Ministrstva za kulturo in Službe vlade za digitalno preobrazbo, predstavnik Agencije za komunikacijska omrežja in storitve RS ter Sveta za elektronske komunikacije RS, vodja Laboratorija za podatkovne tehnologije Fakultete za računalništvo in informatiko, strokovnjak za digitalne politike in direktor Inštituta Digitas, predstavnik referenčnega visokotehnološkega podjetja in predstavniki uporabnikov – oseb z izgubo sluha, navzoče pa sta po videopovezavi nagovorila tudi vodja programov dostopnosti pri Googlu in ena vodilnih stro-

kovnjakinj za tehnologije dostopnosti z Univerze v Barceloni.

Program Dostopnost, v katerem se povezujemo tudi z različnimi organizacijami, lahko uporabljajo člani vseh društev, vključenih v Zvezo, in drugi invalidi sluha, saj jim to omogoča status delovanja v javnem interesu, naglušni ljudje s slušnim pripomočkom in brez njega, ljudje s polževim vsadkom in tinitusom ter drugi, ki težje razumejo izgovorjeno in potrebujejo dodatno pomoč – podnapise. Program poteka na način in v tehnikah, ki so prilagojene za naglušne ljudi in druge ljudi z izgubo sluha.

Dostopnost vsebin za senzorno ovirane osebe se razlikujejo, recimo naglušne osebe bolj potrebujejo podnapise, gluhi pa še prevod v znakovni jezik.

RehaCenter Sluh

V RehaCentru Sluh je bilo v letu 2022 izvedenih več vrst izobraževanj, ozaveščanj in usposabljanj za osebe z izgubo sluha.

Lani smo izvajali redna skupinska srečanja, kot sta denimo Trening za možgane in Predavanja o dobrem počutju – zanimiva predavanja z veliko praktičnimi vsebinami, ki jih je vodila Daša Peperko, izobraževalna trenerka, po izobrazbi medicinska sestra. Skupine za pomoč za osebe s tinitusom je vodil psiholog Gregor Jenko. Na posamezna srečanja so bili povabljeni tudi različni strokovnjaki z različnih področij – ORL, logopedija, psihologija ...

Pogovorno skupino za osebe s polževim vsadkom sta vodili Darja Pajk, delovna terapevtka, mojster praktik NLP-ja in mediatorica ter magistrica socialnega dela Teja Mervar Rehorič, ki sta obe uporabnici polževega vsadka.

Izobraževanja, seminarji, konference

Februarja smo ob mednarodnem dnevu polževega vsadka 2022 izvedli izobraževanje z naslovom Polžev vsadek – uspešna zgodba, ki spremeni življenje. Predaval je izr. prof. dr. Janez Rebol, dr. med., spec. ORL, namestnik predstojnika Klinike za otorinolaringologijo, cervikalno in maksilofacialno kirurgijo, kjer dela že več kot 30 let. V treh delih nam je s slikovnimi primeri predstavil kohlearno im-

plantacijo oziroma poseg vstavitve polževega vsadka.

Marca smo na spletnem seminarju z naslovom Ko slušni aparat ni več dovolj z gosti govorili o sočasni uporabi polževega vsadka in slušnih aparatov ter izkušnjah uporabnikov. Predavali so izr. prof. dr. Janez Rebol, dr. med., spec. ORL, Mateja Božič, spec. klin. logoped., in Franc Forštner, predsednik MDGN Velenje. Osebne izkušnje so z nami delili Metka Knez, Mateja Burja in Izabela Juriševič. Prav tako marca smo na brezplačnem spletnem predavanju Asistent gluhoslepih gostili Sama Dolanca, gluhega otroka gluhih staršev. Predstavil je, kako se je v Nemčiji usposobil za asistenta gluhoslepih pri Združenju gluhoslepih v Hannoveru v Nemčiji. Asistent gluhoslepih je v Nemčiji vpisan na sezname nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Maja smo pripravili izobraževanje z naslovom Tinitus: Na pomoč!, Piskanje, zvonjenje, ropotanje. Kako si lahko pomagam? in spregovorili o tem, katere duševne stiske se lahko pojavijo ob tinitusu, kdaj je čas, da poiščemo pomoč, kakšno pomoč lahko dobimo v Sloveniji in kdaj je dobro, da obiščemo zdravnika. Del predavanja je bil namenjen tudi samopomoči. Znanje in izkušnje so z nami delili asist. Tina Mlinarec, dr. med., spec. otorino-

ZDGNS je lani sodelovala tudi na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu v Ljubljani.

laringologije, Mihaela Burina, univ. dipl. psih. in psihoterapevtka, Tadej Bricelj, nekdanji radijski in televizijski voditelj, kreativec in ustvarjalec videovsebin, ter Dragana Jusupović, ki se s tinitusom bori od otroštva, ko so se začele njene težave s sluhom. Maja smo izvedli še brezplačno izobraževanje Polžek med nami za učitelje, vzgojitelje, šolske svetovalne delavce in vse, ki se v delovnem procesu srečujejo z otroki z izgubo sluha. Namen delavnice je bil seznanitev z razvojem govora in komunikacije pri otrocih z izgubo sluha ter predstavitev osebnih izkušenj zdaj že odraslih ljudi, ki so se z izgubo sluha in s tem povezanimi težavami srečevali v šolskem obdobju. Z nami so izkušnje delili Darja Pajk (uporabnica PV in delovna terapevtka, NLP mojster praktik, mediatorka), doc. dr. Damjana Kogovšek (logopedinja), Teja Mervar Rehorčič (uporabnica PV in mag. soc. dela), uporabnica PV Iva Pajtler ter uporabnik PV in slušnega aparata David Škrobar.

Aktivnosti tudi čez poletje

Junija smo pripravili informativni seminar Kaj prinaša nova lista tehničnih pripomoč-

kov za osebe z izgubo sluha. Poleg predstavnika Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), ki nam je pojasnil, zakaj je pomembno, da ministrstvo sofinancira oziroma subvencionira nakup tehničnih pripomočkov, so sodelovali še Roman Demir, strokovni svetovalec strokovnega centra Audius, Boris Horvat, predsednik Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, ter Sašo Letonja in Simona Drev, ki sta delila svoje izkušnje pri uporabi tehničnih pripomočkov. Tudi junija smo organizirali brezplačno spletno izobraževanje Ne slišim, povejte še enkrat, in sicer za zaposlene v socialnovarstvenih zavodih, ki se v delovnem procesu srečujejo z osebami z izgubo sluha. Namen izobraževanja je bil na podlagi izkušenj odraslih z izgubo sluha dobiti vpogled, kako izguba sluha vpliva na življenje in doživljanje posameznika in njegovih bližnjih, pridobiti znanje o ravnanju s slušnim aparatom, vsadkom in dodatnimi pripomočki ter o tem, kako se znati v novi vlogi, če izgubimo sluh, in premagati stra-

hove pred ravnanjem s slušnimi pripomočki. Na seminarju so sodelovali Darja Pajk (dipl. del. ter., ki že vrsto let deluje na področju ozaveščanja javnosti o polževih vsadkih), Boris Horvat (predsednik Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj), Roman Demir (strokovni svetovalec v strokovnem centru Audi us z več kot desetletnimi izkušnjami pri delu z osebami z izgubo sluha).

V sodelovanju z Inkubatorjem d.o.o. Sežana, Višjo strokovno šolo Srečka Kosovela v Sežani in Območno razvojno agencijo Krasa in Brkinov smo poleti organizirali Tridnevno brezplačno podjetniško šolo za osebe z izgubo sluha. Namenjena je bila vsem, ki bi želeli razviti in pridobiti podjetniške veščine. Program je obsegal izdelavo poslovnega modela za uspešen začetek delovanja zagonskega podjetja, praktično znanje s ključnih področij za zagonska podjetja ter svetovanje za hitrejšo rast in razvoj. Projekt Tridnevno brezplačno podjetniško šolo za osebe z izgubo sluha je v začetku aprila 2023 prejel tudi

nagrado feniks, ki jo podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije.

Septembra smo sodelovali na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu. Poleg dogajanja na razstavnem prostoru (predstavitve in preizkus tehničnih pripomočkov, predavanja o tem, kako deluje sluh, učenja osnov znakovnega jezika, svetovanja) smo imeli tudi predavanje Stiske ob izgubi sluha, ki ga je izvedel Matjaž Juhart (spec. ped. in sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije), ter predavanje Ko ne slišim več dobro, ki ga je izpeljal Roman Demir, strokovni svetovalec Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Oktobra smo pripravili predavanje Izobraževanje gluhih in naglušnih na Norveškem. Valerija Janhar Černivec je z nami delila izkušnje iz tujine: obiskala je nekaj šol na Norveškem, kjer poučujejo gluhe in naglušne, ter norveško Ministrstvo za izobraževanje, oddelek, ki se ukvarja s šolanjem gluhih in naglušnih.

Roman Demir je na enem izmed mnogih lanskoletnih predavanjih poudaril tudi, kako pomembna je izbira pravega akustika.

Nagrada feniks za Podjetniško šolo za osebe z izgubo sluha

Dorijan Maršič in Maja Cergol Lipnik, Inkubator Sežana: »Če menite, da imate podjetniško idejo in želite postati podjetnik, vas vabimo, da se nam pridružite v drugi sezoni kreativnega start up programa, to je podjetniške šole za osebe z izgubo sluha, ki bo potekala letos poleti. Obrnite se na nas, na Inkubator Sežana.«

Prestizžno nagrado feniks za najboljši svetovalni projekt leta 2022 je letos v začetku aprila prejel projekt Podjetniška šola za osebe z izgubo sluha, ki je plod dela Inkubatorja Sežana v sodelovanju z Zvezo gluhih in naglušnih Slovenije in Višje strokovne šole Sežana. Gre za prvo tovrstno šolo v Sloveniji in Evropi, ki je prilagojena potrebam oseb z različno stopnjo izgube sluha. Nagrado vsako leto podeljuje Združenje za management consulting Zbornice poslovno-storitvenih dejavnosti v okviru Gospodarske zbornice Slovenija (GZS).

V ožji izbor za nagrado feniks so se letos uvrstila podjetja BE-terna s projektom Digi-Eles, Quantum Consulting s projektom Nadgradnja vzdrževanja v podjetju Salonit Anhovo in Inkubator Sežana s projektom Podjetniška šola za osebe z izgubo sluha. Pred komisijo je bila težka odločitev, vendar so nagrado na koncu podelili Inkubatorju Sežana.

Projekt družbene odgovornosti

»Veseli smo in ponosni, da je kot svetovalni projekt zmagal naš. S kreativnim start up programom Podjetniška šola za osebe z izgubo sluha smo želeli osebam z izgubo sluha ponuditi možnost, da stopijo na trg podjetništva in se samostojno podajo na podjetniško pot,« je pojasnila Maja Cergol Lipnik iz Inkubatorja Sežana. Direktor Inkubatorja Sežana Dorijan Maršič je dodal, da so ta projekt razvijali v programu Evropske zveze Inkubator inovativnih centrov, in sicer v programu »better incubation«, ki je imel v naslovu še eno geslo, »untapped potential«, kar pomeni neizkoriščeni potenciali. »Lotili smo se projekta družbene odgovornosti, da se ne ukvarjamo samo z uspešnimi zagonskimi podjetji. Podjetniška šola za osebe z izgubo sluha veliko pomeni na državni ravni, ker je prva taka šola na evropski ravni, saj nikjer nismo našli primerljivih programov,« je še povedal Maršič.

Feniks simbolizira ustvarjalno moč, razvoj, rast in odličnost

Nagrada feniks simbolizira ustvarjalno moč, razvoj, rast in odličnost. GZS na tak način spodbuja kakovost, inovativnost in učinkovitost svetovalnih projektov. Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, je prepričan, da je nagrada dokaz, da so tovrstni projekti nujno potrebni,

zato verjame, da se bo podjetniška šola kmalu ponovila. Teja Pahor Moder, strokovna sodelavka ZDGNS, pa je ob slavnostni podelitvi dejala, da je zmagala človečnost. Prebujajo se zavest o tem, da moramo delovati kot družba v celoti. »Osebe, ki imajo določene ovire, moramo vključevati v družbo in jih ne smemo potiskati na rob. Gluhi so v tem projektu lahko spoznali različna področja podjetništva in na koncu celotnega projekta tudi sami odprli podjetje ter se vključili v gospodarstvo. To si res štejemo v izjemno čast,« je še povedala Teja Pahor Moder. Tudi Nenad Šutanovac, direktor Zbornice poslovno-storitvenih dejavnosti, se je strinjal, da je nagrajeni projekt malo drugačen od klasičnih svetovalnih projektov. »Temelji na vrednotah, na vključevanju tistih, ki imajo sicer težave pri vključevanju v družbo in podjetja. Zato se mi zdi še posebej pomemben in koristen,« je poudaril Šutanovac.

Projekt, ki se je začel izvajati maja lani v čudoviti primorski vasi Rodik, je prvi tovrstni projekt v Evropi in na svetu. Udeleženci so bili nad projektom navdušeni in porodila se je marsikatera ideja o samostojni podjetniški poti.

Reportaže in zgodbe

Na podjetniški šoli za osebe z izgubo sluha so udeleženci z izgubo sluha tudi umetniško ustvarjali.

NAGRADNI NATEČAJ SVET SKOZI MOJA UŠESA

»Svet skozi moja ušesa«

Zdi se, da težave, ki jih povezujemo z izgubo sluha, pripisujemo samo odrasli populaciji. A že krajši premislek nam razkrije, da to področje zadeva vse generacije, tudi mlade. Koliko mladi zares vedo o gluhoti in naglušnosti? Koliko časa nameni šolski sistem govoru o preventivi na področju sluha? Se zavedamo, kako hrupno je lahko tipično šolsko okolje?

Dokazano je, da lahko s preventivnim ravnanjem preprečimo marsikateri pojav izgube sluha. In pri kom je najbolj smiselno širiti znanja o preventivi? Ravno pri generacijah, za katere se zdi, da so slušalke brez žic ali z njimi postale najpomembnejši modni dodatek.

Ob koncu minulega leta je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije odprla prijave na nagradni natečaj za mlade z naslovom Svet skozi moja ušesa. Projekt je bil zastavljen kot ena redkejših iniciativ, ki jih Zveza usmerja k mladim. K sodelovanju so bili vabljeni vsi

Zmagovalna ekipa iz mladinskega centra Kamra in PUM-O Radovljica z organizatorjem natečaja Domnom Vurnikom in predsednikom ZDGNS Mladenom Veršičem.

učenci višjih razredov osnovnih šol in mladinskih centrov.

Namen natečaja je bil ozaveščanje mladih o tematikah, ki jih naslavlja Zveza. V družbi še vedno obstajajo miti, ki usmerjajo razumevanje sveta izgube in varovanja sluha k predsodkom in zmotnim prepričanjem. Med bolj razširjenimi je tudi mit, da je izguba sluha težava zgolj starejših oseb. Mladi so bili vabljeni k spoznavanju področja izgube sluha. Na natečaju so sodelovali z oblikovanjem kratkih videoposnetkov na vnaprej znane teme: »Kul je!« (zgodba učenca/-ke z izgubo sluha v šoli), »Hrup škoduje« (škodljivost hrupa okoli nas in kako zaščitimo sluh), »Povej mi z rokami« (učenje osnov znakovnega jezika) in »Gospa/Gospod, me slišite?« (starostna izguba sluha).

Prijave na natečaj so potekale do konca februarja 2023. Prijavilo se je več skupin, ki so pripravile izdelke različnih dolžin in kakovosti. Ocenjevalna komisija je v začetku marca sprejela odločitev in glavno nagrado – kupon za center Woop – podelila skupini iz mladinskega centra KamRa in PUM-O Radovljica.

Kratek video z naslovom »Hrup škoduje« so pod mentorstvom Nike Cvetek pripravili Lana Flego Legat, Vesna Kenig, Tjaša Ovsenek in Žan Boštic. V kratkem promocijskem videu so dramatično in učinkovito prikazali hrup, ki smo mu vsakodnevno izpostavljeni, hkrati pa so predstavili tudi perspektivo mladega človeka, ki napol nemočno obvisi v svetu, ki mu vlada hrup. Video sklene opozorilo: »Pazi na svoj sluh.«

Drugo- in tretjevrščeni skupini prihajata iz Osnovne šole Trebnje, svoje izdelke pa sta

Prizor iz zmagovalnega izdelka natečaja »Hrup škoduje«.

Reportaže in zgodbe

Drugouvrščena ekipa
iz OŠ Trebnje

Tretjeouvrščena ekipa
iz OŠ Trebnje

pripravili pri izbirnem predmetu pod vodstvom mentorice Vesne Mirt. Drugouvrščeno ekipo, ki je pripravila izdelek z naslovom »Povej mi z rokami«, so sestavljale Nika Marn, Alina Leskovar in Maja Kurent. Izdelek z naslovom »Kul je« pa so pripravile Tinkara Hrvat, Janja Smolič in Eva Kužnik in se z njim uvrstile na tretje mesto.

Sklepni dogodek natečaja je bil sprejem vseh nagrajencev in njihovih mentorjev v prostorih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Tako so v sredo, 29. marca 2023, v sejni dvorani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije zmagovalne tri ekipe in njihove mentorje nagovorili Mladen Veršič, predsednik ZDGNS, Matjaž Juhart, sekretar

Reportaže in zgodbe

Po sprejemu je sledilo druženje med mladimi in delavci ZDGNS in za marsikoga je bilo to prvo srečanje z gluhihimi osebami in slovenskim znakovnim jezikom.

Na sprejemu nagrajencev je mlade nagovoril Matjaž Juhart, sekretar ZDGNS, in jim predstavil delovanje Zveze ter slovenski znakovni jezik.

ZDGNS, ter Domen Vurnik, idejni in organizacijski vodja projekta. Na sprejemu so organizatorji predstavili delovanje ZDGNS, mladi so dobili priložnost, da se srečajo z znakovnim jezikom in njegovimi uporabniki, videli so, kako poteka sprotno tolmačenje v znakovni jezik, ob vsem tem pa so lahko ugotovili, katere kretnje znajo že sami upo-

rabljeni. Na koncu jim je predsednik ZDGNS podelil plakete in nagrade. Na sprejemu so bili tudi zaposleni ZDGNS in novinarska ekipa Spletne TV, ki je z mladimi pripravila prispevek o projektu.

Po sprejemu sta sledila klepet in druženje med obiskovalci in zaposlenimi. Pogovor z

Skupna fotografija vseh nagrajencev natečaja in njihovih mentorjev, s tolmačko Kajo Novosel in predstavniki ZDGNS.

njimi je razkril, kako uspešen je bil projekt pri uresničevanju svojega namena. Mentorice so potrdile potrebo po ozaveščanju mladih o izzivih in vprašanih varovanja in izgube sluha. V šolskem kurikulumu ni veliko prostora za obravnavo tovrstnih tematik, učenci težko razvijajo ustrezen odnos do oseb z različnimi potrebami, o znakovnem jeziku vedo zelo malo, vse skupaj pa družbo ohranja v nevednosti, ki izhaja iz mitov o izgubi sluha. Tudi mladi sami so z novinarji spregovorili o tem, kako so doživljali sodelovanje v projektu Svet skozi moja ušesa. Potapljanje v svet sluha in hrupa so dojemali kot nekaj novega, neznanega, niso vedeli, kako bi se lahko s tematiko

spoprijeli ... Vse to kaže na smiselnost takih projektov.

Izdelke, ki so prejeli nagrade na natečaju, namerava ZDGNS objaviti na svojih spletnih platformah, kjer bodo lahko dosegli kar največ gledalcev. Projekt Svet skozi moja ušesa bo v prihodnosti doživel ponovitve, s katerimi bo skušal k sodelovanju nagovoriti še več mladih. Področje dela z mladimi je kljub uspešno izvedenemu projektu na pobudo ZDGNS še vedno podhranjeno. Natečaj je to razgalil, kar kliče po intenzivnejšem pristopu k nagovarjanju mladih. Zagotovo obstajajo tudi drugi načini, kako prepričati mlade, da bodo brezžične slušalke nosili kakšno uro manj.

Kulturni projekti v letu 2023

Kulturna ustvarjalnost gluhih je posebna oblika izražanja, pri kateri se uporablja slovenski znakovni jezik. Ministrstvo RS za kulturo v svojem razvojnem programu priznava gluho populacijo kot manjšinsko skupnost, ki ji je z Ustavo Republike Slovenije priznan manjšinski jezik. S tem postaja kultura čedalje dostopnejša gluhim in težko naglušnim osebam. Konvencija OZN kulturo gluhih zaradi specifičnosti sporazumevanja in uporabe znakovnega jezika opredeljuje kot samosvojo kulturo.

Cilj kulturnih projektov je razvijati samobitnost kulture gluhih, katere osnovna značilnost so izrazni jezik in simboli – znakovni jezik gluhih. Kultura gluhih se razvija v več smeri, in sicer v gledališki, filmski in likovni ustvarjalnosti.

Gluhim in drugim osebam z okvaro sluha je zaradi izgube sluha in komunikacijske oviranosti onemogočeno sodelovanje in udeleževanje v večini kulturnih dogodkov, ki jih organizira širša javnost. Kultura gluhih tem osebam omogoča izstopanje iz anonimnosti

Kultura

Kultura

in integracijo v širši kulturni prostor, v njej pa sodelujejo gluhi ljubitelji z določenimi znanji.

Kulturni programi so bili vedno pomembni za izobrazbeni in družbeni razvoj gluhih. Duhovno in estetsko jih bogatijo, obenem pa razvijajo veščine in prirojeni talent, ko nastopajoči zabavajo gluho in drugo občinstvo s svojim medijem – znakovnim jezikom. Spodbujajo uporabo znakovnega jezika, odkrivajo njegovo lepoto in izrazne možnosti ter združujejo gluhe osebe v njihovi družbeni skupnosti.

V Sloveniji je kultura gluhih dobila poseben pomen z ustavnim priznanjem znakovnega jezika kot naravnega jezika gluhih. V gluhi

skupnosti njihova kultura obstaja od samega začetka organiziranega delovanja gluhih na Slovenskem, od leta 1931. Zgodovinsko gledano se je najbolj razcvetela v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko so se s kulturo gluhih začeli intenzivno ukvarjati društva gluhih in naglušnih po vsej Sloveniji in zavodi za gluhe. Danes so gluhi kulturniki Slovenije del evropskega kulturnega prostora.

S projekti želimo opozoriti javnost na nevredno invalidnost – gluhoto – in kulturo gluhih. Gluhota je med najtežjimi invalidnostmi zaradi dosmrtnih ovir govorno-socialne komunikacije, ki se pri gluhih osebah kaže v trajni izoliranosti od sliščega okolja.

ZDGNS bo v letu 2023 izvedla večje projekte na državni ravni. Ti bodo:

- Tridnevna gledališka delavnica v domu ZDGNS v Kranjski Gori od 14. do 16. aprila 2023; gost delavnice: priznani češki umetnik vizualnega izražanja Ondřej Kľofáč.
- Celovečerna gledališka igra predstava Babilon gledališke skupine ZDGNS Tihe stopinje režiserke Lade Orešnik. Predstava je napovedana za 16. junij 2023 v gledališki dvorani SiTi Teatra v BTC Ljubljana. Druga celovečerna gledališka predstava, namenjena otrokom, bo v prvi polovici oktobra.
- Likovna kolonija gluhih in naglušnih je predvidena ob koncu poletja in namenjena tistim, ki radi slikajo na platno.
- Za drugo polovico oktobra je predviden gledališki festival gluhih, na katerega bomo povabili gledališke skupine lokalnih društev gluhih in naglušnih.
- V novembru je v načrtu filmski festival gluhih, na katerem bodo ljubitelji filmske umetnosti imeli možnost predstaviti svoje filmske izdelke.
- V začetku decembra, tik pred mednarodnim dnevom invalidov, bo festival poezije in vizualnega izražanja.
- Festivalni dogodek Mednarodni dan gluhih je največji kulturni dogodek med gluhihimi v slovenskem prostoru. Letos ga bo v soboto, 30. septembra 2023, organiziralo Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje.

Mednarodni sportni projekti ŠZGS v letu 2023

V letu 2023 načrtuje Športna zveza gluhih Slovenije (ŠZGS) s svojimi tekmovalci udeležbo na spodaj zapisanih velikih tekmovanjih.

EP v kegljanju 2023, 7.–13. maj 2023, Straubing, Nemčija

Kegljaška reprezentanca gluhih Slovenije pod vodstvom selektorja Aleša Peperka se intenzivno pripravlja na nastop na evropskem prvenstvu gluhih v kegljanju, kjer bo branila naslov ekipnega prvaka, ki ga je osvojila na zadnjem prvenstvu v Ritzingu v Avstriji. Prvenstvo bo kot tehnična direktorica ED-SO za kegljanje nadzorovala Sabina Hmelina, ki je lani opravila tehnično inšpekcijo prizorišča. Kegljači so bili lani na evropskem pokalu gluhih v Gradcu v Avstriji in osvojili pet medalj, kar je odlična popotnica za evropsko prvenstvo.

SP v košarki 2023, 13.–24. junij 2023, Heraklion, Kreta

Po dolgem reprezentančnem premoru se slovenska košarka gluhih vrača na svetovno sceno. Po lanskoletnem velikem uspehu na svetovnem prvenstvu gluhih v košarki 3 x 3 v Tel Avivu, kjer so po sila zanimivem finalnem dvoboju z Ukrajinci osvojili naslov svetovnega prvaka, se visoko motivirana košarkarska reprezentanca gluhih odpravlja na Kreto, kjer se bo v predtekmovalni skupini pomerila z Izraelci, Hongkonžani in Američani. Iz štirih tekmovalnih skupin v zaključna tekmovanja napredujeta po dve najboljši reprezentanci.

Šport

Slovenska košarkarska reprezentanca gluhih je do zdaj osvojila dve olimpijski medalji, eno na svetovnem prvenstvu in štiri na evropskih prvenstvih, dvakrat so bili tudi evropski prvaki.

EP v atletiki 2023, 21.–27. avgust 2023, Szczecin, Poljska

ŠZGS je na to prvenstvo prijavila tri atlete: Tadeja Encija v teku na 400 metrov in 400 metrov z ovirami ter Lejo Glojnarič in Iris Breganski v sedmerboju, skoku v daljini in višino. Leja bo tekmovala tudi v teku na 100 metrov z ovirami, Iris pa v teku na 200 metrov. Na tem prvenstvu bo konkurenca posebno pozornost posvetila Leji in Iris, ker tja odhajata kot zlata in bronasta z zadnjih olimpijskih iger gluhih. To atletsko prvenstvo bo tudi ena izmed kvalifikacijskih tekem za udeležbo na olimpijskih igrah gluhih, ki bodo v Tokiu leta 2025.

SP v tenisu 2023, 23.–29.

september 2023, Hersonisos, Kreta

Naš teniški igralec Marino Kegl je v letu 2021 v tem kraju osvojil tretje mesto na evropskem prvenstvu. Tokrat pa se bo udeležil svetovnega prvenstva gluhih na igriščih v letoviškem kompleksu Lyttos Beach, kjer prirejajo mednarodne teniške turnirje in imajo pozimi teniške kampe za teniške igralce z vsega sveta. Marino, ki je trenutno četrti na svetovni lestvici gluhih teniških igralcev, se je med pripravami na to prvenstvo januarja letos udeležil enega izmed največjih teniških turnirjev na svetu – odprtega teniškega prvenstva Avstralije v Melbournu, enega izmed štirih turnirjev za grand slam. Tam je organizator turnirja pripravil tekmovanje za gluhe teniške igralce. Marino Kegl se je z dobrimi igrami uvrstil v finale, potem pa moral priznati premoč drugemu najboljšemu teniškem igralcu na svetu, Madžaru Gáborju Máthéju.

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24, 1000 Ljubljana

(01) 500 15 23

spletna.tv@zveza-zgns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Na izletu za materinski dan so si člani društva ogledali znameniti grad Podsreda.

Foto: MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

V soboto, 1. aprila, smo se s člani društva odpravili na izlet za materinski dan. V jutranjih urah smo se z avtobusom odpeljali do Podsrede in si ogledali znameniti grad Podsreda, ki mu pripada posebno mesto med gradovi na območju Kozjanskega parka, saj z bogato kulturno dejavnostjo živi še danes. Je eden redkih kulturnih spomenikov romanske dobe, ki je v zadnjih tridesetih letih iz skoraj propadajočega stanja po celoviti prenovi postal pomemben nosilec kulturne in turistične ponudbe v tem delu Slovenije.

Pot nas je pozneje popeljala do vasice Olimje. Najprej smo obiskali Čokoladnico Olimje, družinsko podjetje, ki je obnovilo tradicijo pradedov, ki so že pred prvo svetovno vojno delovali na Dunaju. Danes ponujajo ši-

roko paleto ročno narejenih čokoladnih izdelkov.

Vasica je znana tudi po Minoritskem samostanu Olimje, kjer še danes prebivajo minorigi. Ob samostanu stoji veličastna cerkev Marijinega Vnebovzetja, ena najlepših baročnih umetnin v naši domovini. V zavetju samostana se v pritličju južnega stolpa skriva neprecenljiva umetnina, stara samostanska lekarna s freskami. Nato smo obiskali Jelenov greben, kjer smo imeli nekaj prostega časa za kavo, tortico in raziskovanje posesti ali hranjenje jelenov. Na koncu smo se odpravili še do domačije Haler, ki vari pivo, zato smo si ogledali tudi pivovarno, nato pa je sledilo kosilo. V poznih popoldanskih urah smo se polni lepih vtisov vrnili domov.

Anton Aš je na različnih druženjih že večkrat presenetil s kakšno pesmijo, na valentinovo pa je vsem zbranim podaril knjižico s svojimi pesmimi.

Presenečenje – knjiga pesmi

Jelka Močnik / Foto: MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

Anton Aš nas je na različnih druženjih že večkrat presenetil s kakšno pesmijo, ki jo je povedal ali zapel. Včasih je iz suknjiča potegnil listič, včasih pa je govoril na pamet, večinoma seveda svoje pesmi. Zgodilo pa se je tudi, da je poklical Radio Sraka in poslušalcem zapel svojo pesem. Tako nam je vsem jasno, da naš Anton pesnik.

Nedavno, na valentinovo, smo se dobili v društvu, najprej na sestanku, potem pa še v skupini za samopomoč naglušnim. V ženskem delu skupine smo bile prijetno presenečene, saj so nam moški poklonili rožice. Nato je sledilo še Antonovo presenečenje. Vsem nam je podaril knjižice, v katerih so njegove pesmi. Seveda, toliko pesmi se mu je že nabralo, da jih je v samozaložbi izdal kot pesniško zbirko. Nekaj smo jih prebrali kar takoj, druge pa še doma.

Pesmi izražajo Antonovo videnje in občutenje sveta. Kar nekaj jih hudomušno opisuje ljubezen, mladost – norost, snubljenje, vese-

lico in ples ..., druge sobivanje narave in ljudi (gozd, gobe, ptice, ribištvo, vinogradništvo, lovci ...). Opeva tudi družinske vezi (dedek, starši, vnučki, mama ...) in praznovanja, opozarja na pasti življenja (alkohol, objestnost, nezvestoba ...) ter predstavlja svoj kraj, občino, dolino Krke, pa tudi širše – domovino Slovenijo in Evropo.

Da pesmi ne bi ušle v pozabo, so tako zdaj tu pred nami v knjigi. Mi se Antonu zahvaljujemo za takšno darilo in ga spodbujamo, da bo pri svojih skoraj triinosemdesetih letih našel še mnogo navdiha za nove pesmi!

DGN Podravja Maribor

Člani društva so z navdušenjem sodelovali pri zanimivem predavanju in zabavnem kvizu o prazniku zaljubljenih.

Predavanja in kviz znanja na valentinovo

Mira Meš Pivec | Foto: DGN Podravja Maribor

Na enem izmed rednih srečanj konec februarja je sodelavka Simona Kristl pripravila zanimivo in zabavno predavanje o prazniku zaljubljenih. Taka predstavitev je vedno zelo zanimiva, še posebno ker je obogatena z videoposnetki. Anja Kotnik, naša tolmačka, je to zelo simpatično prevedla v znakovni jezik. Na obrazih je bilo veliko nasmehov, ker je bila velikokrat izrečena in odkretana beseda »ljubezen« – beseda, ki v srcu vsakega izmed nas najde poseben kotiček.

Ob koncu predavanja je bil pripravljen zabaven kviz, na katerega smo hoteli kar vsi prvi odgovarjati. Ob takem vzdušju je na mizi tudi za naše brbončice vedno še kaj sladkega. Taki trenutki so izredno lepi in nas med seboj

povezujejo. Potrebujemo jih. Hvala Simoni, da nam pričara oziroma tudi s svojim obrazom prikaže tako lepe trenutke.

Na kvizu znanja je zmagal Andrej Vivod.

Vesele aktivnosti v podružnici na Ptuj

Vesele aktivnosti v podružnici na Ptuj

Lilijana Longar | Foto: DGN Podravja Maribor

Gluhi in naglušni se znajo tudi povесeliti. V podružnici na Ptuj se radi posedejo za mizo in nanjo tudi kaj dajo. Verjamejo, da kar je na mizi, govori o njih samih in njihovi želji, da bi bili skupaj. Želijo se družiti, biti drug z drugim, se veselili in biti enotni pri uresničitvi svojih želja.

Veselje ima čustvene povezave z ljudmi, ki so nam blizu. Tudi med člani naše podružnice Ptuj lahko opazimo, kako uspešna je skupina. Postali so bolj povezani med seboj in si znajo bolj pomagati pri uspešnem premagovanju vsakdanjih ovir. Želijo si veliko veselih uric in prijetnih skupnih dogodkov.

Ptuj je naše najstarejše mesto v Sloveniji. Ima bogato kulturno dediščino – najbolj prepoznavna sta večdnevno pustovanje in pustni karneval. Kurentovanje je največji slovenski pustni karneval; ta ljudski običaj je značilen za Ptuj in okolico, priredijo pa ga v pustnem času, da bi odgnali zimo. Karnevala se tradicionalno udeležujejo naši gluhi in naglušni člani iz ptujске podružnice društva in tako pripomorejo k ohranjanju veselih dogodkov in kulturnih vsebin. Najpomembnejše pa je, da se lahko vklopijo v veselo družino in se veselijo z drugimi.

Predsednica Ernestina Savski čestita Guinnessovi rekorderki Suzani Panič.

S kvačkanjem v Guinnessovo knjigo rekordov

Suzana Panič | Foto: DGN Podravja Maribor

Postati uradni Guinnessov svetovni rekorder je še naprej zelo visoko na seznamu želja nešteti posameznikov po vsem svetu. Tega se zavemo vsak dan znova, ko uredniki za rekorde pregledujejo na desettisoče prijav, ki jih prejmejo vsako leto.

Ampak naši kvačkarski skupini se je uspelo prebiti v sam vrh. 212 vztrajnih kvačkaric je z volneno nitko povezalo vseh 212 slovenskih občin in ustvarilo neverjetne umetnine. Vsi udeleženci iz 212 občin (sodelovalo nas je 211 kvačkaric in en kvačkar) smo nakvačkali vsak svoj občinski grb v velikosti 160 x 120 cm. Za to smo porabili 539 kg preje in 21.200 ur dela. Začeli smo 15. septembra 2021 in končali 26. decembra 2022. Za vsak kvačkan izdelek posebej so vztrajne roke porabile od 90 do 120 ur.

Projektna in idejna vodja kvačkanja je bila Jadranka Smiljič iz Slovenj Gradca, ki je že dosegla svoj Guinnessov rekord v kvačkanju: 28 ur in 5 minut v neprekinjenem kvačkanju.

Za ta projekt in idejo sem izvedla povsem po naključju na spletu. Zdel se mi je zanimiv. Prijavila sem se, saj od rane mladosti že rada

ustvarjam z nitmi. Naučila sem se vezenja, pletenja, šivanja in na koncu še kvačkanja. Moj del projekta je bil nakvačkati grb občine Škocjan iz jugovzhodnega dela Slovenije. Grb ima izredno zahtevno upodobitev avtoportreta. Delala sem veliko dni, po več ur, tudi na dopustu. V začetku je bilo težko, ko pa so se začeli poznati prvi vidni rezultati dela, sem dobila še večji zagon. To je bil moj velik izziv, ki sem si ga zadala v življenju. Vsak dan sem bila bolj ponosna nase. Še večji elan pa sem dobila takrat, ko sem izvedela, da nas je idejni vodji projekta uspelo uvrstiti v tekmovanje za Guinnessov rekord.

Za vpis v Guinnessovo knjigo rekordov je bilo treba zbrati 1000 različnih izdelkov v kvačkani tehniki. Skupaj z 212 grbi je bilo treba skvačkati še 888 izdelkov. Nam je na koncu uspelo skupaj narediti 1200 kosov. Dosegli smo neverjeten uspeh, ki na svetu ni uspel še nikomur. Tako smo bili na naše veliko veselje izbrani in vpisani v zbirko rekordnih dosežkov svetovno znane Guinnessove knjige rekordov.

Ponosna sem nase in na našo celotno slovensko ekipo kvačkarjev.

V Velenju so pripravili zanimivo predavanje, na katerem so lahko člani društva izvedeli veliko novega o delovanju imunskega sistema.

Tatjana Pirečnik | Foto: MDGN Velenje

Vsi zbrani v društvu smo prisluhnilo zanimivemu predavanju o tem, kako lahko sami poskrbimo za svoj imunski sistem.

Po začetnem nagovoru predsednika Francija Forštnerja nam je predavala Aria Verdan. Nazorno in preprosto nam je najprej povedala nekaj o našem imunskem sistemu. Imamo prirojen imunski sistem, ki nam daje naravno odpornost, na drugi strani pa imamo tudi pridobljen imunski sistem, ki ga lahko krepimo na različne načine. Nanj – tako na fizično kot na duševno plat telesa – vpliva naš življenjski slog. Vsi smo izpostavljeni različnim stresorjem iz okolja, neprimerni prehrani in okolju. Dober imunski sistem imamo prirojen. Na nas prežijo različni patogeni organizmi, ki ga napadajo in slabijo, ko zbolimo. Zato je pomembno, da pridobljeni imunski sistem krepimo. Izboljšamo ga tako, da pijemo dovolj vode, tj. od 1,5 do 2 litra na dan po požirkih, odvisno od naše telesne zgradbe. Izogibamo se alkoholu, čajem in sladkim pijačam. Voda

je zelo pomembna za naš limfni sistem, ki je povezan z belimi krvničkami. Pazimo na prehrano, jemo sezonsko hrano, ki naj bo čim manj predelana. Izogibamo se hitri prehrani, sladkorju, beli moki, mastnim in ocvrtim jedem, čokoladi. Za črevesje poskrbimo z dobrimi probiotiki. Uživamo veliko zelenjave in sadja, da telo dobi potrebne vitamine in minerale. V času sezonskih prehladov in gripe je treba uživati več vitamina C, ki ga je veliko v agrumih, papriki in drugi zelenjavi. Na koncu je predavateljica odgovarjala na vprašanja navzočih članov društva.

Za svoje zdravje je najprej odgovoren vsak sam. Vsi se moramo bolj potruditi, da usvojimo tehnike sproščanja, se zdravo prehranjemo in se dovolj gibamo.

Evropska poslanka Irena Joveva je obiskala Velenje in prisluhnila predstavitvi dela društva.

Urška Jakop | Foto: MDGN Velenje

Prvi ponedeljek v aprilu smo se v prostorih Društva upokojencev Velenje sestali z evropsko poslanko Ireno Jovevo.

Obiskala je Velenje in se želela srečati s predstavniki društva upokojencev in z nami. Povabilu smo se z veseljem odzvali. Irena Joveva je od leta 2019 poslanka v evropskem parlamentu in je članica odbora za kulturo in izobraževanje, odbora za zaposlovanje in socialne zadeve, odbora za okolje, javno zdrav-

je in varnost hrane ter posebnega odbora za pandemijo covid-19.

Prisluhnila je težavam, s katerimi se srečujejo upokojenci, in predstavitvi njihovega dela. Iz našega društva je navzoče najprej nagovoril predsednik Franc Forštner. Izpostavil je

Iz naših društev

pereče probleme in poudaril, na katerih področjih bo še potreben napredek pri pravicah oseb z okvaro sluha. Pohvalil je dobro sodelovanje z Mestno občino Velenje in njihovo skrb za različne vrste invalidov. Strokovna delavka Urška Jakop je predstavila delovanje in programe društva. Poudarila je, da je gluhota ena izmed najtežjih invalidnosti, ki je zaradi svoje nevidnosti še vedno velikokrat prezrta.

Marija Varžič in Jana Maier pa sta v ospredje postavili probleme, s katerimi se gluhi spo-

padajo v vsakdanjem življenju. Jana Maier je predlagala, da bi učenci iz določenih šolskih učnih vsebin spoznavali gluhoto in znakovni jezik. Celoten dogodek je tolmačila Duška Berložnik. Veseli smo bili, da so nam navzoči z zanimanjem prisluhnili. Na koncu je Irena Joveva na kratko predstavila svoje delovanje v evropskem parlamentu.

Srečanje nas je obogatilo z novo izkušnjo in ponosni smo, da smo lahko problematiko okvare sluha ponesli tudi v evropski parlament.

V spomin Ivanu Lipušu (1937–2022)

Letos februarja je minilo eno leto, odkar smo se poslovili od člana DGN Koroške, Ivana Lipuša. Rodil se je 24. junija 1937 na Ravnah na Koroškem. Pri dveh letih je zaradi meningitisa popolnoma oglušel. Na življenjski poti je bil zanj svet tišine izjemen izziv. Izobraževal se je v gluhonemnici v Ljubljani, nato se je izučil za mizarja v Srednji mizarški šoli Slovenj Gradec. V Pamečah pri Slovenj Gradcu, kamor so se preselili, so si Lipuševi ustvarili dom na prečudoviti manjši kmetiji.

V novem okolju je Ivan Lipuš spoznal ženo Ivanu. S svojo tišino in gluhoto sta skupaj premagovala različne ovire in se veselila srečnih trenutkov, najsrečnejšega, ko se jima je rodil sin Janez. S svojim mizarškim znanjem in spretnostjo je Ivan prispeval svoj delež v lokalnem podjetju Lesna, kjer se je leta 1990 tudi upokojil. Njegova karizma je pustila pečat v življenjskem okolju. Znan je bil tudi po svoji rdeči vespí, s katero je obiskoval svoje gluhoneme prijatelje po Sloveniji in tudi po Avstriji.

Njegova največja strast je bila šport, predvsem šah. V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja je z društvom gluhih in naglušnih Koroške v šahu osvojil pomembna priznanja. Omeniti velja naslov republiškega prvaka gluhih in naglušnih v šahu leta 1975 in številne druge uspehe na različnih šahovskih tekmovanjih. Na proslavi ob mednarodnem dnevu gluhih in naglušnih leta 2009 so mu podelili naziv častnega člana DGN Koroške.

Zadnjih deset let življenja se je s sinovo pomočjo bojeval z nepokretnostjo in drugimi zdravstvenimi tegobami. Osamljenost tišine mu je pomagala lajšati tudi vnukinja Eli.

Dragi oče, ko pomislim nate, poskušam razumeti, kaj je to tišina, kot si jo poznal le ti. Takšna tišina, ki bi vsakemu spodrezala krila – ampak tebi jih ni. Z mamu sta me naučila premagati sram pred okolico zaradi vajine gluhonemosti. Kljub vsem oviram v življenju nisi poznal strahu. Tvoj svet je bil prepleten s kretnjami, ki jih marsikdo ni razumel. Tvoje zadnje obdobje je bilo prekrito še z zaščitnimi maskami, ki so zakrile še tisti žarek pristnega sporazumevanja z ljudmi.

Počivaj v miru. V ponos nam je, da smo del življenja lahko delili s teboj. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

Največja strast Ivana Lipuša je bil šport, predvsem šah. V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja je osvojil pomembna priznanja.

Stanku Vahčiču v slovo

V torek, 10. januarja 2023, smo se na pokopališču Blejska Dobrava na Jesenicah še zadnjič poslovili od Stanka Vahčiča, dolgoletnega člana Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj.

Stanko se je rodil 18. 3. 1950 v Bohinju in odrasčal v številni družini skupaj s tremi brati in sestro. Kmalu so se preselili na Blejsko Dobravo, kjer si je ustvaril svojo družino ter skupaj s starši živel v družinski hiši, v kateri sta se jim kmalu pridružila sin in hčerka. Imel je pet vnukov, ki jih je oboževal ter resnično užival v igrah in zabavah z njimi.

Šolska leta je preživel v Zavodu za gluhe v Ljubljani, po končanem šolanju se je zaposlil v kovinarski tovarni na Jesenicah, kjer je kot priden delavec dočakal zaslužen upokožitev.

V mladih letih je bil aktiven športnik, oboževal je nogomet, kegljanje, balinanje, bil pa je tudi dober šahist in marsikatera kolajna ali pokal v našem društvu je njegova zasluga, saj je tekmoval na mnogih državnih prvenstvih in tekmovanjih gluhih po vsej Sloveniji.

Dragi naš Stanko, hvala ti za vse lepe trenutke, ki smo jih lahko preživeli skupaj. Radi se te bomo spominjali. Naj ti bo lahka rodna gruda.

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni zanje.

Prejemanje SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – ime in priimek *

Mobilna tel. številka

(vpisati brez presledkov in ločil) *

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samostojno odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni

prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je posredoval ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov.

Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

**NE ZAMENJAJ
SLUHA
ZA KRATKOTRAJNI
UŽITEK.**

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE